

ԻԳ.00.04 - ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

(քաղաքական գիտություններ)

«Միջազգային հարաբերություններ», «արտաքին հարաբերություններ», «դիվանագիտություն», «գեոպոլիտիկա», «գեոէկոնոմիկա» և «գեոստրատեգիա» հասկացությունները:

«Միջազգային հարաբերությունների» ուսումնասիրության աղբյուրներն ու գրականությունը, հայեցակարգը և մեթոդները, նպատակն ու խնդիրները: Միջազգային հարաբերությունների տեսությունները: Համաշխարհային քաղաքականության և միջազգային հարաբերությունների ակտորները:

Դիվանագիտական փաստաթղթերը որպես միջազգային հարաբերությունների ուսումնասիրության հիմնական աղբյուր: Դիվանագիտության սահմանումները: Հ. Նիկոլսոնի, Է. Սատտուի, Ժ. Կամբոնի, Ժ. Սեռեի և այլոց բնորոշումները: Դիվանագիտությունը որպես բանակցություն վարելու արվեստ: Դիվանագիտությունը որպես արտաքին քաղաքականության իրականացման գործիք: Դիվանագիտությունը որպես միջազգային հարաբերությունների մասին գիտություն: Դիվանագիտության և արտաքին քաղաքականության հարաբերակցությունը:

Դիվանագիտության տեղն ու դերը արտաքին հարաբերությունների համակարգում: Դիվանագիտությունը որպես միջազգային հարաբերությունների խաղաղ կարգավորման միջոց: Միջազգային հարաբերությունների պատմական փորձի գնահատականը: Ազգային պետությունների և միջազգային ինստիտուտների դերը դիվանագիտության ապահովման մեջ: Անհատի դերը միջազգային հարաբերություններում և դիվանագիտությունում:

Դիվանագիտական և հյուպատոսական ծառայությունն ու արտաքին հարաբերությունների մարմինները

«Դիվանագիտություն» հասկացությունը. Դիվանագիտությունը որպես գիտություն և արվեստ: Դիվանագիտական հարաբերությունների մասին Վիեննայի 1961 թ. կոնվենցիան: Վիեննայի կոնվենցիան (1963թ.) հյուպատոսական հարաբերությունների մասին: Դիվանագիտական դասեր և ռանգեր: Դիվանագիտական կորպուս: Դուայեն: Դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումը, ընդհատումն ու խզումը: Դեսպանի նշանակման կարգը: Հավատարմագրերի հանձնումն ու դեսպանի հիմնական պարտականությունները: Դեսպանի հետևանքումը և նրա մեկնումը նստավայր երկրից: Հյուպատոսական հիմնարկների կարգերը և անձնակազմը: «Հյուպատոսական իրավունք» հասկացությունը և աղբյուրները:

Դիվանագիտական և հյուպատոսական ներկայացուցչությունների արտոնություններն ու իմունիտետը: Դիվանագիտական և հյուպատոսական անձնակազմի արտոնություններն ու իմունիտետը:

Դիվանագիտական գրագրության հիմնական տեսակները: Բազմակողմ դիվանագիտության զարգացման հիմնական փուլերը: «Կոնֆերանսների դիվանագիտությունը»: «Բաց» դիվանագիտության հայեցակարգը: «Հանրային» դիվանագիտության հայեցակարգը: Տնտեսական դիվանագիտությունը որպես բազմակողմ դիվանագիտության գործոն:

Եվրոպական Միության դիվանագիտական մարմինները: ԱՄՆ-ի արտաքին հարաբերությունների մարմինների ընդհանուր բնութագիրը: Մեծ Բրիտանիայի արտաքին հարաբերությունների մարմինների ընդհանուր բնութագիրը: Ֆրանսիայի արտաքին հարաբերությունների մարմինների ընդհանուր բնութագիրը: Ռուսաստանի դաշնության արտաքին հարաբերությունների մարմինների ընդհանուր բնութագիրը:

Այցերի տեսակները, նրանց դերը միջպետական հարաբերություններում:
Դիվանագիտական ընդունելությունների տեսակներն ու առանձնահատկությունները:
Անձնական և վերբալ նոտաներ: Հուշանամակներ և հուշագրեր (մեմորանդում):
Դիվանագիտական ընդունելությունների նախապատրաստումը և անցկացումը:
Դիվանագիտական այցելություններ և գրույցներ:

Դիվանագիտական բանակցությունների արդյունքները (պայմանագիր, համաձայնագիր, կոնվենցիա, հուշագիր, համատեղ հայտարարություն, արձանագրություն, մտադրությունների մասին համաձայնագիր, ջենթլմենյան համաձայնություն):

Դիվանագիտական բանակցությունների տեսակները: Դիվանագիտական բանակցություններ վարելու ազգային առանձնահատկությունների ընդհանուր բնութագիրը:

Դիվանագիտական ծառայության մասին ՀՀ օրենքը դիվանագիտական ծառայության խնդիրների մասին (ընդհանուր դրույթներ): ՀՀ դիվանագիտական ծառայության պաշտոններն ու աստիճանները: ՀՀ դիվանագիտական ներկայացուցչության ղեկավարի պարտականությունների կատարման անցնելու սկիզբը և ավարտը: ՀՀ դիվանագետի երդումը: ՀՀ դիվանագետի հիմնական իրավունքները և պարտականությունները: ՀՀ դիվանագիտական աստիճանների շնորհումը և աստիճանից զրկելն ըստ ՀՀ օրենքի: ՀՀ ԱԳ-ն կենտրոնական ապարատի կառուցվածքը: ՀՀ օրենքը հյուպատոսական ծառայության խնդիրների մասին (ընդհանուր դրույթներ): ՀՀ հյուպատոսական ծառայության մասին օրենքը նոտարական գործողությունների, հյուպատոսական վավերացման և գանձումների մասին: ՀՀ հյուպատոսի պարտականությունները ՀՀ քաղաքացիների իրավունքների և շահերի պաշտպանության հարցում: (ՀՀ քաղաքացիների գույքի պահպանության, կալանավորված քաղաքացիների պաշտպանության): Հյուպատոսի նշանակման կարգն ըստ ՀՀ հյուպատոսական ծառայության մասին օրենքի: ՀՀ օրենքը Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերի կնքման, վավերացման

և չեղյալ հայտարարման մասին: ՀՀ արտաքին հարաբերությունների պետական մարմինները, դրանց խնդիրները և պարտականությունները:

Միջազգային հարաբերություններն ու միջազգային իրավունքը

Միջազգային իրավունքի սույեկտները: Ճանաչումը միջազգային իրավունքում: Պետությունների ճանաչումը և դրա տեսակները: Պետությունների ճանաչման ձևերը: Միջազգային իրավունքի հիմնական սկզբունքները: Ազգերի ինքնորոշման, պետությունների տարածքային ամբողջականության և սահմանների անխախտելիության սկզբունքները: Միջազգային օդային իրավունք հասկացությունը և սկզբունքները: Միջազգային ծովային իրավունք հասկացությունը: Ծովային տարածությունների իրավական ռեժիմը: Միջազգային նեղուցներ և ջրանցքներ հասկացությունը. տարանցիկ անցման ռեժիմը:

Միջազգային հարաբերությունները նորագույն ժամանակներում. զարգացումներն ու ակտուալ հիմնախնդիրները:

Վերսալ-Վաշինգտոնյան համակարգի պայմանագրերը: Ազգերի լիզայի և ՄԱԿ-ի ստեղծումն ու գործունեությունը:

Նացիստական Գերմանիայի, ֆաշիստական Իտալիայի և միլիտարիստական Ճապոնիայի արտաքին արտաքին քաղաքականությունը: Երկրորդ աշխարհամարտն ու պատերազմական դիվանագիտությունը:

Սառը պատերազմը և Երկբևեռ աշխարհակարգը: ԱՄՆ-ի արտաքին քաղաքականությունը և արտաքին քաղաքական դոկտրինաները Սառը պատերազմի ընթացքում: Գաղութային համակարգի փլուզման գործընթացը, երրորդ աշխարհին ու չմիացած երկրների շարժումը: Միջուկային զենքի չտարածման մասին պայմանագրի (1968թ.) կնքումը: Համաեվրոպական և Հելսինկիի գործընթացն ու Հելսինկիի ակտի ստորագրումը:

Իսրայել պետության հռչակումը: Արաբ-իսրայելական պատերազմներն ու հաշտեցման գործընթացը: Հնդկաստան-պակիստանյան հակամարտությունը: Կիպրոսի հիմնախնդիրը: Հարավսլավիայի էվոլյուցիան և փլուզման գործընթացը:

Իրան-իրաքյան պատերազմի պատճառները, ընթացքն ու արդյունքները:

Պինգ-պոնգի դիվանագիտությունը՝ ՉԺՀ-ԱՄՆ հարաբերությունների համատեքստում: Լարվաձության և լարվածության թուլացման փուլերը՝ ԽՍՀՄ-ԱՄՆ հարաբերություններում: Գերմանական հարցը 1945/49-1990 թթ. և Գերմանիայի վերամիավորումը:

ԱՄՆ, ՉԺՀ և ՌԴ ռազմավարական փաստաթղթերի (Ազգային անվտանգության ռազմավարություն, Ռազմական դոկտրին, Արտաքին քաղաքականության կոնցեպցիա) համեմատական վերլուծություն:

ԱՄՆ-ի արտաքին քաղաքական դոկտրիններն ու գերակայությունները հետսառըպատերազմյան ժամանակաշրջանում:

ՌԴ արտաքին քաղաքական գերակայությունները:

ՉԺՀ-ի աճի պատճառներն ու զարգացման դինամիկան հետսառըպատերազմյան ժամանակաշրջանում:

Մեծ Մերձավոր (Միջին) Արևելքը և Ասիա-Խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանը արդի միջազգային հարաբերությունների համատեքստում:

Աֆրիկան և Լատինական Ամերիկան արդի համաշխարհային քաղաքականության համատեքստում:

Եվրոպական ինտեգրացիայի գործընթացն ու Եվրամիության երրորդ և չորրորդ ընդլայնումները: Եվրոպական միության ինստիտուտները:

Սևծովյան տնտեսական համագործակցության կազմակերպությունը: Նավթ արտահանող երկրների կազմակերպության/ՆԱԵԿ (OPEC) ստեղծումն ու գործունեությունը: Շանհայի համագործակցության կազմակերպության ստեղծումն ու գործունեությունը:

Խաղերի տեսությունը միջազգային հարաբերություններում:

Ազգային հզորության տարրերը: Դաշինքներ և հակադաշինքներ. Դաշինքներն ընդդեմ համաշխարհային տիրապետության:

Հայաստանը և միջազգային հարաբերությունները 1918-2021թթ.:

1918թ. Տրապիզոնի հաշտության խորհրդածողովը. Հայկական հարցի արծարծումները: Դիվանագիտական բանակցությունները Բաթումում. Անդրկովկասյան պետության կազմալուծումը. երեք անկախ հանրապետությունների ստեղծումը (1918թ. մայիս): 1918թ. հունիսի 3-ի Բաթումի պարտավորագիրը և հունիսի 4-ի պայմանագիրը: Թուրքիայի կողմից Հայոց անկախ պետության ճանաչման շարժառիթները և նպատակները (1918 թ.): Հայաստանի առաջին Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարության ստեղծումը: Վրաստանում Հայաստանի առաջին Հանրապետության դիվանագիտական և հյուպատոսական առաքելությունների ստեղծումը: Հայկական հարցը Փարիզի կոնֆերանսում: Սան-Ռեմոյի կոնֆերանսը: Սերի պայմանագիրը: Լոզանի կոնֆերանսը: Հայկական հարցը կոնֆերանսում: Հայաստանը ըստ Ալեքսանդրապոլի (1920թ. դեկտ. 2), Մոսկվայի (1921 թ. մարտի 16), և Կարսի (1921 թ. հոկտ. 13) պայմանագրերի (համեմատական վերլուծություն): Հայաստանի առաջին Հանրապետության կազմավորումը: Արտաքին հարաբերությունների ներպետական և արտասահմանյան մարմինները: Հայաստանի առաջին Հանրապետության միջազգային դրությունը և արտաքին քաղաքականությունը (ընդհանուր բնութագրումը): Հայաստանի առաջին Հանրապետության արտաքին քաղաքականության երեք հիմնական փուլերը և նրանց համեմատական վերլուծությունը: Հայաստանի առաջին Հանրապետության առնչությունները Խորհրդային Ռուսաստանի հետ (1918թ. հունիս - նոյեմբեր): Վրաց-ադրբեջանական ռազմական դաշինքները և Հայաստանի Հանրապետության դիրքորոշումը (1919թ. հունիս, սեպտեմբեր): Հայաստանի առաջին Հանրապետության հարաբերությունները Ռուսաստանի ոչ խորհրդային պետական կազմավորումների

հետ (1918-1920թթ.): Հայաստանի առաջին Հանրապետության միջազգային դրությունը և արտաքին քաղաքականության հիմնական ուղղությունները (1918-1920թթ.): Խորհրդային Ռուսաստանի հետ ՀՀ հարաբերությունները 1918-1920թթ.: Հայաստանի սահմանների հարցի արձարծումները 1945-1946թթ. և դրա արդյունքները: Հայաստանի երրորդ Հանրապետության անկախության ճանաչման գործընթացը: ՀՀ արտաքին հարաբերությունների պետական մարմինները, դրանց խնդիրները: ՀՀ հարաբերությունները սահմանակից երկրների հետ արդի ժամանակաշրջանում: ՀՀ-ՌԴ հարաբերությունները 1991-2021 թթ.: ՀՀ-ԱՄՆ հարաբերությունները 1991-2021 թթ.: Հայաստանի երրորդ Հանրապետության անդամակցությունը միջազգային կազմակերպություններին: Ինտեգրացիոն գործընթացների առանձնահատկությունները հետխորհրդային տարածքում: ՀՀ անդամակցությունը հետխորհրդային տարածքում ձևավորված կազմակերպություններին (ԱՊՀ, ՀԱՊԿ, ԵԱՏՄ): Թուրքիայի Հանրապետության քաղաքականությունը Հարավային Կովկասում 1991-2021 թթ.: Իրանի Իսլամական Հանրապետության քաղաքականությունը Հարավային Կովկասում 1991-2021 թթ.: ՌԴ-ԱՄՆ հարաբերությունները 1991-2021 թթ.: ՌԴ արտաքին քաղաքականությունը հետխորհրդային տարածքում 2000-2021թթ.: ԱՄՆ-ի շահերը Հարավային Կովկասում և Կենտրոնական Ասիայում՝ արդի շրջանում: Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդիրը:

Դիվանագիտության ժամանակակից մոդելի ձևավորումը: (Դիվանագիտության պատմության էվոլյուցիան)

Անտիկ դիվանագիտական համակարգը:

Դիվանագիտությունը Հին Հունաստանում և Հին Հռոմում: Դեսպանների նշանակումը: Դիվանագիտական անձեռնմխելիությունը: Օտարերկրյա դեսպանությունների ընդունելության կարգը Հին Հռոմում: «Ներքին դիվանագիտությունը»:

Իտալական դիվանագիտական համակարգի ձևավորումը XII-XV դդ.:

Դիվանագիտական ծառայությունը Վենետիկում: Ճլորենցիայի դիվանագիտությունը: Իտալական դիվանագիտության մեթոդներն ու առանձնահատկությունները:

Ֆրանսիական դիվանագիտական համակարգի ձևավորումը XVI-XVIII դդ:

Արտաքին հարաբերությունների մշտական մարմինների ստեղծումը: Դիվանագիտական գրագրության տարածումը: Դիվանագիտական արարողակարգի զարգացումը: Եվրոպական դիվանագիտությունը ուժերի հավասարակշռության համակարգի պայմաններում:

Քրիտանական դիվանագիտական համակարգը XIX դ. և XX դ. սկզբին:

Հետախուզության դերի բարձրացումը դիվանագիտության մեջ: Պրոտեկցիոնիզմի և մերկանտիլիզմի դիվանագիտությունը: «Եվրոպական համերգի» դիվանագիտական համակարգը:

Պառլամենտական պետությունների դիվանագիտական ծառայության բարեփոխումը XX դ. Առաջին կեսին:

Վ. Վիլսոնի «դեմոկրատական» դիվանագիտության հայեցակարգը: Դիվանագիտական ծառայության բարեփոխումները: Հյուպատոսական մարմինների դերի բարձրացումը: Տնտեսական գործոնի դերը դիվանագիտական մարմինների գործունեության մեջ:

Տոտալիտար պետությունների դիվանագիտությունը:

Գաղափարախոսական հայեցակարգերի կիրառումը ֆաշիստական Իտալիայի, նացիստական Գերմանիայի և Խորհրդային Միության դիվանագիտության մեջ: Տոտալիտար պետությունների դիվանագիտության տրանսֆորմացիան:

Դիվանագիտական ծառայությունը միջազգային հարաբերությունների նոր համակարգում XX դ. երկրորդ կեսին XXI դարում:

Միջազգային հարաբերությունների համակարգի փոփոխությունը XX դ. երկրորդ կեսին:

Արմատական փոփոխությունը միջազգային հարաբերություններում և դիվանագիտությունը: Իշխանության և որոշումների կայացման կենտրոնների ապակենտրոնացումը: Դիվանագիտության նոր ձևերի սկզբնավորումը: Կառավարական և ոչ կառավարական ակտորների փոխներգործությունը միջազգային ասպարեզում: Citizen diplomacy բանակցային գործընթացի «տեխնոկրատիզացիան»:

Դիվանագիտական կառույցները նոր պայմաններում:

Բազմակողմ դիվանագիտության և գազաթափողովների դերի աճը դիվանագիտական հարաբերություններում: ԱԳԳ-ների գործառույթների իրականացման հեռանկարները: ԱԳԳ-ն որպես պետական շահերի գլխավոր «պահապան» (gatekeeper): ԱԳԳ-ի համակարգող ֆունկցիան պետության արտաքին հարաբերությունների մարմինների համակարգում: Դեսպանությունների համալրումը ոչ կարիերային դիվանագետներով:

Դիվանագիտական ծառայությունների արդի վիճակի համեմատական վերլուծությունը (ԱՄՆ-ի, Մեծ Բրիտանիայի, Ֆրանսիայի, Գերմանիայի և Ռուսաստանի օրինակով):

ԱՄՆ-ի, Մեծ Բրիտանիայի, Ֆրանսիայի, Գերմանիայի, Իտալիայի արտաքին աղաքական կուրսի կոորդինացումը տարբեր գերատեսչությունների միջև: Կառուցվածքային փոփոխությունները արտաքին գործերի գերատեսչություններում: Դիվանագիտական ապարատի աճը և դիվանագիտական ցանցի ընդլայնումը Բյուջետային Ֆինանսավորման կրճատումը և դիվանագիտական մարմինների արդյունավետության բարձրացման հարցը: Ֆունկցիոնալ և կառուցվածքային բարեփոխումները արտաքին գործերի գերատեսչություններում:

Ներկայացուցչական ինստիտուտների նոր ձևերը:

Դիվանագիտական ներկայացուցչությունների նոր ձևերը դիվանագիտական հարաբերությունների խզման կամ բացակայության պայմաններում: Երրորդ պետության շահերի ներկայացուցչությունների միջազգային պրակտիկան: Սեփականության ինդիքների առաքելությունը (Property Mission),

Ներկայացուցչական բյուրոները (Representative Offices) և կապերի բյուրոները (Liason Offices) «Շահերի սեկցիաները» (Interest Section, Interest Office, Interest Service)

Բազմակողմ դիվանագիտությունը

Բազմակողմ դիվանագիտության պատմական էվոլյուցիան:

ա) Բազմակողմ դիվանագիտության ձևավորման տեսական և գաղափարական հիմքերը:

Անտուան Մարինյիի նախագիծը եվրոպական լիգայի ստեղծման մասին: Միջազգային խաղաղության պահպանման խնդիրը Էրազմուս Ռոտերդամացու, Սեբաստիան Ֆրանկի, Էմերիկ Կրյուսեի և միջնադարյան այլ հեղինակների աշխատություններում: Եվրոպական պետությունների համագործակցության տեսությունը Հ. Հրոցիուսի և Ա. Սյուլիի աշխատություններում: «Հավիտենական խաղաղության» հասնելու ՈՒ. Փեննի, Շ. Դե Սեն-Պյեռի, Ի. Կանտի և այլոց նախագծերում:

բ) «Կոնֆերանսների դիվանագիտության» պատմական զարգացումը:

1648 թ. Վեստֆալյան կոնգրեսի միջազգային նշանակությունը: Ռիսվիկի (1697) և Կարլովիցի (1699թ.) վեհաժողովները: 1814-1815թթ. Վիեննայի վեհաժողովը: 1899 և 1907 թթ. Հաագայի կոնֆերանսները: 1919թ. Փարիզի հաշտության կոնֆերանսը: «Կոնֆերանսային դիվանագիտության» զարգացումը ՄԱԿ-ի շրջանակներում:

գ) Միջազգային միջկառավարական կազմակերպությունների դիվանագիտությունը:

Մշտական հիմքերի վրա գտնվող միջազգային ինստիտուտների ստեղծման պատմական անհրաժեշտությունը: Ազգերի Լիգայի կառուցվածքը և նպատակները: ՄԱԿ-ի ստեղծումը (1945թ.), նրա կառուցվածքը և նպատակները: Տարածաշրջանային միջազգային կազմակերպությունների դերը բազմակողմ դիվանագիտության մեջ (ԵԱՀԿ, ԱՊՀ, ԵԽ, ԵՄ, ԱՊԿ, ԱՊՄ և այլն): Ռազմաքաղաքական միջազգային միավորումների (ՆԱՏՕ, ՀԱՊԿ, ՀԱԱՊԿ) դերի աճը բազմակողմ դիվանագիտության մեջ:

Բազմակողմ միջկառավարական դիվանագիտությունը արդի միջազգային հարաբերությունների համատեքստում:

Միջազգային իրադարձության գլոբալիզացիայի և ինտեգրացիոն գործընթացների ներգործությունը բազմակողմ դիվանագիտության վրա: Ժողովրդականացման գործընթացների ազդեցությունը միջազգային կոնֆերանսների և միջազգային կազմակերպությունների աշխատանքի վրա: Կոնսենսուսի պրակտիկայի կիրառումը բազմակողմ դիվանագիտության շրջանակներում: Կոնսենսուսի դրական և բացասական ասպեկտները «Կոնսենսուս մինուս մեկ» բանաձևի կիրառումը միջազգային կազմակերպություններում:

Բազմակողմ դիվանագիտության մեթոդի էվոլյուցիան

Միջազգային կոնֆերանսների գումարման նախապատրաստական հարցերը: Մասնակիցների հրավիրումը և քննարկվող հարցերի շրջանակի նախնական համաձայնեցումը: Կոնֆերանսի անցկացման վայրի ընտրությունը: Բազմակողմ հանդիպումների նախագահության կարգը: Քվեարկության կարգը: Հատուկ առաքելությունների կարգավիճակը: Բանակցային գործընթացը բազմակողմ դիվանագիտության շրջանակում: «Կոշտ» և «մեղմ» բանակցային ձևաչափերը:

Դիվանագիտական արարողակարգի զարգացումը բազմակողմ դիվանագիտության մեջ:

Եկեղեցական արարողակարգը միջնադարում: Հուլիոս 2 պապի «Միապետությունների հնության ռեեստրը (մատյանը)» (XVIդ.): Դեսպանների ընդունելության արարողակարգը միջնադարում և նոր ժամանակներում: Մարկիզ Պոմբալի առաջարկը դիվանագիտական ավագությունը որոշելու հարցում: 1815 թ. Վիեննայի ռեզլամենտը և դիվանագիտական նոր ընթացակարգը: Դիվանագիտական ներկայացուցիչների դասակարգման փորձի ձախողում: Ազգերի Լիգայի շրջանակներում (1927թ.): Դիվանագիտական նոր ընթացակարգի սահմանումը 1961 թ. Դիվանագիտական հարաբերությունների մասին Վիեննայի կոնվենցիայով: Բազմակողմ պայմանագրերի ստորագրման ընթացակարգը (alternat): Այբենական

ընթացակարգը: Դիվանագիտական ավագության հարցը ՄԱԿ-ում: Դիվանագիտական լեզուն բազմակողմ հանդիպումներում: Լատիներենի, ֆրանսերենի և անգլերենի կիրառման պատմական էվոլյուցիան: ՄԱԿ-ի և միջազգային այլ կազմակերպությունների աշխատանքային լեզուները:

Ոչ կառավարական (ոչ պետական) ակտորների դիվանագիտության կայացման փուլերը:

Դիվանագիտության ոչ պետական հիմնական ակտորները: Խաղաղության կողմնակիցների կազմակերպությունները XIX-XX դդ.:

Ոչ կառավարական կազմակերպությունների կարգավիճակը Ազգերի Լիգայում և ՄԱԿ-ում: Իրավապաշտպան կազմակերպությունները: Փորձագիտական խմբերը: Լոբբիստական կազմակերպությունները: «Քաղաքացիական դիվանագիտության» իրականացման ձևերը:

Ոչ կառավարական դիվանագիտության ներգործությունը միջազգային հարաբերությունների համակարգի վրա:

Ջ. Ռոզենաուի մոտեցումները ոչ կառավարական դիվանագիտության հարցում Թ. Պրինսենի և Մ. Ֆիզների տեսությունը: «Դիվանագիտության կատալիզատոր» հասկացությունը: Ոչ կառավարական կազմակերպությունների անմիջական գործողությունները և պետությունների ու միջազգային կազմակերպությունների հետ համագործակցության ձևաչափերը: Հակազլոբալիստների շարժումը: Պաշտոնական դիվանագիտության համագործակցությունը ոչ պետական ակտորների հետ մարդու իրավունքների, շրջակա միջավայրի պաշտպանության, մարդասիրական հարցերի, գիտակրթական ծրագրերի իրագործման և այլ խնդիրների շուրջ «Երկրորդական ուղու» («Second-track») դիվանագիտությունը: Ոչ պետական ռեսուրսների օգտագործումը պրոֆեսիոնալ դիվանագետների կողմից:

Բաց և հանրային դիվանագիտություն:

Բաց դիվանագիտության հայեցակարգը

«Բաց դիվանագիտություն» («Public diplomacy») հասկացությունը: Քարոզչության և արտաքին քաղաքական ձեռնարկումների հանրային հիմնավորման կարևորությունը դիվանագիտության մեջ: «Հանրային դիվանագիտության» կիրառումը ԱՄՆ-ի արտաքին քաղաքականության մեջ: Քարոզչական և մարքեթինգային տեխնոլոգիաների կիրառումը: Ապատեղեկատվության և «սև քարոզչության» տատանումը: Տեղեկատվական ռեսուրսների օգտագործումը («Ազատություն», «Ամերիկայի ձայն», « CNN »): «Հանրային դիվանագիտության» կիրառումը Մեծ Բրիտանիայի արտաքին քաղաքականության մեջ: Բրիտանական խորհրդի և BBC-ի ռեսուրսների օգտագործումը: ՋԼՄ-ների դերը «հանրային դիվանագիտության» մեջ: Նոր տեխնոլոգիաների և համացանցի հնարավորությունների օգտագործումը:

Տնտեսական դիվանագիտությունը

Տնտեսական գործոնի դերը դիվանագիտության պատմության մեջ:

Առևտրական հարաբերությունների զարգացումը անտիկ շրջանում և միջնադարում: Ապրանքների և վաճառականների ազատ տեղաշարժվելու իրավունքը: Առևտրային դիվանագիտությունը իտալական պետությունների, Ֆրանսիայի, Գերմանիայի, Մեծ Բրիտանիայի և ԱՄՆ-ի արտաքին քաղաքականության մեջ XV-XIX դարերում: Տնտեսական խնդիրներով զբաղվող ստորաբաժանումների ստեղծումը արտաքին գործերի գերատեսչություններում: Տնտեսական խնդիրները որպես առաջնահերթություն դիվանագիտական ծառայության մեջ: Անցումը «ավանդական» դիվանագիտությունից կոմերցիոն դիվանագիտության: Տնտեսական քաղաքականության դոկտրինները (պրոտեկցիոնիզմ, լիբերալիզմ): «Բաց դռների» քաղաքականությունը Չինաստանում:

Տնտեսական դիվանագիտությունը որպես բազմակողմ դիվանագիտության գործոն:

Նոր տնտեսական կարգի ձևավորումը XX դ. Երկրորդ կեսին: Միջազգային ֆինանսատնտեսական կազմակերպությունների ստեղծումը: Արժույթի միջազգային հիմնադրամ: Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկ: Առևտրի

համաշխարհային կազմակերպությունը: Միջազգային տնտեսական կազմակերպությունը որպես տնտեսական դիվանագիտության ինստիտուտ: Տնտեսական դիվանագիտության ոչ պաշտոնական խմբերը բազմակողմ դիվանագիտության մեջ («Յոթի խումբ», «Ութի խումբ», «Քսանի խումբ» և այլն): Պետությունների փոխգործակցությունը միջազգային տնտեսական տարբեր կազմակերպությունների հետ:

Տնտեսական դիվանագիտության ակտորները:

Տնտեսական դիվանագիտության իրականացման պետական ինստիտուտական մարմինների մասնակցությունը արտաքին տնտեսական հարաբերություններին: Կառավարական մարմինների մասնակցությունը արտաքին տնտեսական հարաբերություններին: ԱՄՆ-ի «Ազգային արտահանման ռազմավարությունը» (1993 թ.): Կառավարությունների աջակցությունը մասնավոր ընկերություններին առևտրաֆինանսական գործարքների կնքման հարցում: Արտաքին գործերի գերատեսչությունների մենաշնորհի վերացումը տնտեսական գերատեսչությունների դերի աճը: Տնտեսական դիվանագիտության ոչ պետական ակտորները: «Միջազգային առևտրի բրիտանական կազմակերպությունը» Առևտրաարդյունաբերական պալատները: Կ. Դե Լա Կարյերի մակրոտնտեսական և միկրոտնտեսական դիվանագիտության դասակարգումը:

Դիվանագիտական գերատեսչությունների և ներկայացուցչությունների գործունեության տնտեսական ուղղությունները:

ա). ԱՄՆ-ի պետական դեպարտամենտի տնտեսական գործունեության հիմնական ուղղությունները: Նախագահի, Կոնգրեսի, պետական դեպարտամենտի և առևտրի նախարարության ազդեցությունը արտաքին տնտեսական գործունեության վրա: Ամերիկյան դեսպանությունների հիմնական խնդիրները տնտեսական դիվանագիտության ոլորտում: Ամերիկյան դեսպանությունների կոմերցիոն բաժինների գործունեությունը:

բ). Մեծ Բրիտանիայի Ֆորին օֆիսի տնտեսական գործունեության հիմնական ուղղությունները: Առևտրի և արտահանման գլխավոր վարչությունը և Միացյալ արտահանման տնօրինության գործունեությունը: Բրիտանական դեսպանությունների կոմերցիոն բաժինների գործունեությունը:

գ). Գերմանիայի արտաքին գործերի գերատեսչության տնտեսական գործունեության հիմնական ուղղությունները: Ֆինանսների, Էկոնոմիկայի և համագործակցության հարցերով նախարարությունների դերը արտաքին տնտեսական գործունեության ոլորտում: ԱԳՆ տնտեսական դեպարտամենտը: Գերմանական դեսպանությունների կապը տնտեսական գերատեսչությունների հետ:

դ). Ֆրանսիայի արտաքին գործերի գերատեսչության (Կէ դ' Օրսէի) տնտեսական գործունեության հիմնական ուղղությունները: Եվրոպական տնտեսական համագործակցության միջգերատեսչական կոմիտեի գլխավոր քարտուղարությունը (SGCI): Ֆրանսիական դիվանագիտական ներկայացուցչությունների «Տնտեսական էքսպանսիայի բաժինները» (PEE): Էկոնոմիկայի նախարարության արտաքին տնտեսական կապերի վարչությունը: Ֆրանսիական դեսպանությունների ֆինանսական հարցերի գործակալությունը:

ե). Իտալիայի արտաքին գործերի գերատեսչությունը (Ֆարնեզինա) տնտեսական գործունեության հիմնական ուղղությունները: Իսպանիայի, Բելգիայի և Պորտուգալիայի արտաքին հարաբերությունների մարմինների տնտեսական գործունեության հիմնական ուղղությունները:

Դիվանագիտությունը Եվրոպական ինտեգրացիայի պայմաններում:

1. Եվրոպական միության արտաքին քաղաքականության մեխանիզմը:

Եվրոպական միության արտաքին քաղաքականության հիմնական մարմինները և նրանց գործառույթները:

- Եվրոպական խորհուրդ (European Council)

- Եվրոպական միության խորհուրդ (Council of the European Union)

- Եվրոպական հանձնաժողով (European Commission)
 - Եվրոպական խորհրդարան (European Parliament)
 - Արտաքին գործերի խորհուրդ (Foreign Affairs Council)
 - Եվրոպական խորհրդի նախագահ (President of the European Council)
 - Արտաքին գործերի և անվտանգության քաղաքականության բարձր ներկայացուցիչ (High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy)
- Արաքին քաղաքական որոշումների ընդունման կարգը Եվրոպական միությունում: Քվեարկության կարգը և անդամ պետությունների համագործակցությունը:

Եվրոպական միության դիվանագիտական ինստիտուտները:

Եվրոպական միության դիվանագիտական ներկայացուցչությունները: Արտաքին ծառայության տնօրինության ստեղծումը (External service Directorate) (2002թ.): Արտաքին գործերի եվրոպական ծառայության ստեղծումը (2010թ.) (European External Action Service): Ծառայության հիմնական գործառույթները: ԵՄ դիվանագիտական ծառայության առանձնահատկությունները: «Անաղմուկ դիվանագիտության» (Quiet Diplomacy) հայեցակարգը: Արտաքին գործողությունների եվրոպական ծառայության կառուցվածքը տարածքային և ֆունկցիոնալ օպերատիվ դիվանագիտական ստորաբաժանումները:

2. Եվրոպական միության ակտիվ և պասիվ դիվանագիտական իրավունքը:

Եվրոպական միության դիվանագիտական ներկայացուցչությունները այլ երկրներում և միջազգային կազմակերպություններում: Եվրոպական միության դեսպանների և առաքելությունների ղեկավարների հիմնական խնդիրները: Եվրոպական միության հատուկ դիվանագիտական առաքելությունները (Մերձավոր Արևելքում, Հարավարևելյան Եվրոպայում, նախկին Հարավսլավիայում, Կոսովոյում, Պաղեստինի ինքնավարությունում և այլուր):

Եվրոպական միության դիվանագիտական արարողակարգը:

Եվրոպական միության դիվանագիտական արարողակարգի առանձնահատկությունները: Եվրոպական միությունում դեսպան նշանակվելու և ազրեման ստանալու կարգը: Բրյուսելում դեսպաններին դիմավորելու և հավատարմագրերը հանձնելու արարողակարգը: Եվրոպական միության դիվանագիտական կորպուսը և դուայենը: Դիվանագիտական ներկայացուցչությունների կապերը Եվրոպական միության պրոտոկոլային ծառայության հետ: Եվրոպական միությունում հավատարմագրված դեսպանների առաքելության ավարտը և հետ կանչումը:

Եվրոպական միության ներքին դիվանագիտական ծառայությունը:

Եվրոպական միությունում պետությունների դիվանագիտական ներկայացուցչությունների գործունեության հիմնական ուղղությունները.

- Տնտեսություն և ֆինանսներ
- Արտաքին քաղաքականություն և արտաքին առևտուր
- արդարադատություն, ներքին գործեր, ներգաղթ, պայքար հանցագործությունների դեմ
- սոցիալական խնդիրներ, առողջապահություն, մշակույթ
- համագործակցությունը ԵՄ այլ ինստիտուտների հետ և այլն:
- ԵՄ-ում մշտական ներկայացուցչությունների ղեկավարների (COREPER II) և մշտական ներկայացուցչությունների ղեկավարների տեղակալների (COREPER I) կոմիտեների գործունեությունը: ԵՄ-ում պետությունների մշտական ներկայացուցչությունների հիմնական խնդիրները.
- տեղեկատվության հավաքումը, ԵՄ Հանձնաժողովի առաջարկների ուսումնասիրությունը
- արտաքին գործերի նախարարներին խորհրդատվությունը
- դեսպանի պարբերական այցելությունները հայրենիք՝ պետական պաշտոնյաներին ԵՄ ներսում ընթացող գործընթացների և համարժեք

գործողությունների վերաբերյալ խորհրդատվության տրամադրելու նպատակով

- ազգային ու եվրոպական քաղաքականության համաձայնեցումն ու կոորդինացումը:

Եվրոպական միության մշտական ներկայացուցչությունները անդամ-պետությունում: Եվրոպական միության Հանձնաժողովի տարածաշրջանային բյուրոները և տեղեկատվական կենտրոնները: Դիվանագիտական կադրերի և փորձի փոխանակման պրակտիկան ԵՄ-ում: Համատեղ դիվանագիտական ներկայացուցչությունների հեռանկարները:

Դիվանագիտությունը եվրոպական ռեգիոնալիզացիայի համատեքստում:

Եվրոպական ռեգիոնալիզացիայի սուբյեկտները: Միջտարածքային համագործակցությունը Եվրոպական Միությունում: Կենտրոնական Ալպերի միջշրջանային ընկերակցությունը (1972թ.): Միջերկրականի ինտեգրացիոն ծրագիրը և տարածաշրջանային համագործակցության այլ ձևերը: Ռեգիոնալիզացիայի խնդիրների տեսական ասպեկտները: տարածաշրջանային քաղաքականության ինստիտուցիոնալիզացիան: Տարածաշրջանների կոմիտեի ստեղծումը: Պարադիվանագիտությունը և տարածաշրջանների ներկայացուցչությունները Եվրոպական Միությունում:

Արտաքին քաղաքականության տեղեկատվական ապահովումը:

Դիվանագիտական տեղեկատվության աղբյուրները: Տեղեկատվության կառավարման և մատուցման հիմնական ձևերը: Տեղեկատվական աշխատանքն արտակարգ իրավիճակի պայմաններում: Մամուլի ասուլիսիներ, ճեպագրույցներ, հարցազրույցներ, մեկնաբանություններ: Աշխատանքը սոցիալական ցանցերում:

ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻ և ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ

1. ՀՀ Ազգային անվտանգության ռազմավարություն (2020)
https://www.sns.am/file_manager/razmavarutyun/%D4%B1%D5%A6%D5%A30.pdf
2. ՀՀ Ազգային անվտանգության ռազմավարություն (2007)
<https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docID=31189>
3. Հայաստանը միջազգային դիվանագիտության և սովետական արտաքին քաղաքականության փաստաթղթերում (1828-1923), խմբ. Ջ. Կիրակոսյան, Ե., 1972:
4. Հայոց ցեղասպանություն, աշխարհի պետությունները, ազգային խորհրդարանները և միջազգային կազմակերպությունները դատապարտում են և ճանաչում /նյութերի ժողովածու/, կազմող և պատասխանատու խմբագիր Լ.Ա. Բարսեղյան, Ե., 2005:
5. Геноцид армян, документы и комментарии, т. 1, М., 2002, т. 2, часть 1, 2003, т. 2, часть 2, 2005.
6. Указ Президента Российской Федерации от 02.07.2021 № 400 "О Стратегии национальной безопасности Российской Федерации"
<http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202107030001>
7. Указ Президента Российской Федерации от 25 декабря 2014 года № 2976 Об утверждении Военной доктрины Российской Федерации
<https://docs.cntd.ru/document/420246589>
8. Указ Президента Российской Федерации от 30.11.2016 г. № 640 Об утверждении Концепции внешней политики Российской Федерации
<http://www.kremlin.ru/acts/bank/41451/page/1>
9. China's National Defense in the New Era, The State Council Information Office of the People's Republic of China July 2019, First Edition: Beijing, China, 2019.
http://www.xinhuanet.com/english/2019-07/24/c_138253389.htm

10. Interim National Security Strategic Guidance, The White House, Washington (March 2021) <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2021/03/NSC-1v2.pdf>
11. Summary of the 2018 National Defense Strategy of the United States of America : Sharpening the American Military's Competitive Edge. - <https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf>

Հուշեր, ճառեր, ելույթներ, հարցազրույցներ

1. Джордж Ллойд, Правда о мирных договорах, т. 2, М., 1957.
2. Бжезинский З., Великая шахматная доска, М., 1998.
3. Киссинджер Г., Дипломатия, М., 1997.
4. Примаков Е.М., Анатомия ближневосточного конфликта, М., 1978.
5. Путин В. В., Новый интеграционный проект для Евразии — будущее, которое рождается сегодня - «Известия» Дата публикации: 04 октября 2011 г. <https://echo.msk.ru/blog/statya/817588-echo/>
6. Путин В. В., 75 лет Великой Победы: общая ответственность перед историей и будущим (Статья: Дата публикации: 19 июня 2020 года) - <http://kremlin.ru/events/president/news/63527>
7. Путин В. В., Быть открытыми, несмотря на прошлое (Статья Президента России опубликована в немецкой еженедельной газете Die Zeit и приурочена к 80-й годовщине начала Великой Отечественной войны) <http://kremlin.ru/events/president/news/65899>
8. Biden: The Full Transcript of President Biden's Remarks on Afghanistan,- The New York Times (August 16, 2021) - <https://www.nytimes.com/2021/08/16/us/politics/biden-taliban-afghanistan-speech.html>
9. Brzezinski, Z., The Grand Chessboard: American Primacy and Its Geostrategic Imperatives, 1997.

10. Full transcript of Joe Biden's inauguration speech (Published 20 January 2020)
<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-55656824>
11. Kissinger H., World Order, Penguin Books: Reprint edition 2015.
12. Margaret Thatcher, Statecraft: Strategies for a Changing World, London: 2002.
13. Putin V., Speech and the Following Discussion at the Munich Conference on Security Policy (February 10, 2007) - President of Russia :
<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/24034>
14. Xi Jinping: Speech by Xi Jinping at a Ceremony Marking the Centenary of the Communist Party of China (Full Text), July 1, 2021,-
<http://www.npc.gov.cn/englishnpc/c23934/202107/ce62fd23a2f24be7bb96c30b56c0c111.shtml>

ՄԵՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ և ԴԱՍԱԳՐՔԵՐ

1. Աթոյան Վ., Ուղեղային կենտրոններ. Ռազմավարական գաղափարների դարբնոցները, Երևան 2019:
2. Ավդիև Վ.Ի., Հին Արևելքի պատմություն, Ե., 1947:
3. Ավդիև Վ.Ի., Հին Հունաստանի պատմություն, Ե., 1982:
4. Բալայան Տ., Արտաքին քաղաքականության տեղեկատվական ապահովումը, Երևան, 2018:
5. Գալոյան Գ.Ա., Հայաստանը և մեծ տերությունները /1917-1923թթ./, Ե., 1999:
6. Գալոյան Գ.Ա., Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատումներում /16-րդ դարից - 1917թ./, Ե., 2004:
7. Թուրխալյան Լ., Դիվանագիտական տերմինների և հապավումների բառարան, Ե., ՀՀ ԱԳՆ, 2004:
8. Խաչատրյան Կ.Հ., Հայ-ռուսական հարաբերությունները 1920-1922, Ե., 2007:
9. Կիրակոսյան Ջ., Բուրժուական դիվանագիտությունը և Հայաստանը, Ե., 1980:

10. Հարությունյան Ա., Առաջին համաշխարհային պատերազմի ռազմաղիվանագիտական պատմությունից, Ե., 1983:
11. Հիմնական փաստեր ՄԱԿ-ի մասին, Եր., 2002:
12. Հովհաննիսյան Ն.Հ., Արաբական երկրների պատմություն, հհ. 1-4, Ե., 2003-2007:
13. Հովհաննիսյան Ն.Հ., Դիվանագիտություն, Ե., 1997:
14. Հովհաննիսյան Ն.Հ., Հայաստանի Հանրապետության արտաքին քաղաքականությունը անդրկովկասյան-մերձավորարևելյան աշխարհաքաղաքական տարածաշրջանում, Ե., 1998:
15. Մաշկին Ն.Ա., Հին Հռոմի պատմություն, Ե., 1951:
16. Սուրադյան Մ., Մինասյան Է., Ռուսաց դիվանագիտությունը միջազգային հարաբերությունների համակարգում /18-19-րդ դդ./, Ե., 2005:
17. Պետրոսյան Գ. Հ., Հայաստանի Հանրապետության և Ուկրաինայի դիվանագիտական հարաբերությունների պատմությունից (1918-1920 թթ.) Երևան, 2002:
18. Պետրոսյան Գ. Հ., Անդրկովկասը դիվանագիտական հորձանուտում. Հայոց անկախ պետականության կերտումը (1917 թ. փետրվար – 1918 թ. հունիս), Երևան, 2018:
19. Պետրոսյան Գ.Հ., Հայաստանի Հանրապետության հարաբերությունները Ռուսաստանի հետ (1918-1920 թթ.), Երևան 2011:
20. Պետրոսյան Գ.Հ., Հայաստանի Հանրապետության հարաբերությունները Ռուսաստանի ոչ խորհրդային պետական կազմավորումների հետ (1918-1920թթ.), Երևան 2006:
21. Պետրոսյան Գ.Հ., Վրաստանում հայաստանի առաջին հանրապետության դիվանագիտական և հյուպատոսական առաքելությունների ստեղծման պատմությունից,- Բանբեր Երևանի համալսարանի. Միջազգային հարաբերություններ, քաղաքագիտություն, № 3, 2020, էջ 3-16:

22. Պետրոսյան Գ.Հ., Թուրքիայի կողմից Հայոց անկախ պետության ճանաչման շարժառիթները և նպատակները (1918 թ.) , - Բանբեր Երևանի համալսարանի. Միջազգային հարաբերություններ, քաղաքագիտություն, № 3, 2020, էջ 3-17:
23. Պետրոսյան Վ. Ս. (գիտական խմբագիր), «Քրդագիտական հետազոտություններ», հատոր 1-ին. «Քրդական գործոնը և հայ-քրդական առնչությունները տարածաշրջանային զարգացումների համատեքստում» (հոդվածների ժողովածու), Երևան 2020:
24. Չալըմյան Ն.Տ., Դիվանագիտական և հյուպատոսական ծառայություն և իրավունք, Ե., 2003:
25. Չելիդեհյան Ս., Դրաքման Դ. և Ֆասթ Լ. (խմբ.), Կոնֆլիկտ. Վերլուծությունից մինչև միջամտություն, Երևան, 2007:
26. Սկազկին Ս., Միջին դարերի պատմություն, հ. I, Ե., 1975, հ. II, Ե., 1982:
27. Տեր-Ղևոնդյան Վ.Ա., Կիլիկյան Հայաստանը և Մերձավոր Արևելքի արաբական երկրները 1145-1226թթ., Ե., 1994:
28. Քառյան Ս., Հայաստանի միջազգային դրությունը և արտաքին քաղաքականությունը 1918-1923թթ., Ե., 2005:
29. Борунков А., „Дипломатический протокол в России”, М. 2004.
30. Богатуров А.Д., Великие державы на Тихом океане. История и теория международных отношений в Восточной Азии после Второй мировой войны. 1945-1995. М., 1997.
31. Богатуров А.Д. (ред.) Системная история международных отношений в четырех томах (1918-2003), М., 2001-2003.
32. Бокшанин А., История международных отношений и дипломатии в древнем мире, М., 1948.
33. Внешняя политика и международные отношения в новое и новейшее время, М., 1984.

34. Внешняя политика Российской Федерации /1992-1999/. Учеб. пособие.
Барановский В.Г., Борисов Ю.Г., Богатуров А.Д., Хрусталеv М.А., М., 2000.
35. Внешняя политика стран Азии, М., 1984.
36. Внешняя политика стран Африки, М., 1984.
37. Внешняя политика стран Ближнего и Среднего Востока, М., 1984.
38. Внешняя политика стран Латинской Америки, М., 1984.
39. Гаджиев К.С., Введение в геополитику, М., 1997.
40. Готлиб В., Тайная дипломатия во время 1-ой мировой войны, М., 1960.
41. Гроций Гуго, О праве войны и мира, М., 1956.
42. Дебидур А., Дипломатическая история Европы, т.1, М., 1947, т. 2, Ростов-на-Дону, 1995.
43. Дипломатический словарь, тт. 1-3, М., 1971.
44. Европейская интеграция: мировые проблемы, М., 1992.
45. Жданов Н.В., Исламская концепция миропорядка, М., 2003.
46. Зонова Т., „Современная модель дипломатии. Истоки становления и перспективы развития", М., 2003 г.
47. Зонова Т., „Дипломатия: модели, формы, методы", М., 2014.
48. Зорин В., „Основы дипломатической службы", М., 1962.
49. Израэлян В.Л., Дипломатия в годы войны 1941-1945гг., М., 1985.
50. Израэлян В.Л., Дипломатия в годы войны 1941-1945гг., М., 1985.
51. История внешней политики России в 18-ом веке, М., 2000.
52. История внешней политики России, в 2-х книгах, М., 1997.
53. История дипломатии, под ред. В. Зорина, В. Семенова, С. Сказкина, В. Хвостова, т. 1, М., 1959, т. 2, под ред. Хвостова, М., 1963.
54. История дипломатии, т. 3 /1914-1939гг./, т. 4 /1939-1945гг./, под. ред. А. Громыко и др., М., 1965,1975.

55. История дипломатии, т. 5, книга первая, т. 5, книга вторая, под ред. А. Громько, М., 1974, 1979.
56. Кальвакоресси П. Мировая политика после 1945 года. М., 2000.
57. Китай в мировой политике, М., 2001.
58. Клейменова Н. Версальско-Вашингтонская система МО. М., 1995.
59. Ковалев А., Албука дипломатии, М., 1993.
60. Лунев С.И., Дипломатия в Южной Азии, М., 1997. Наринский М.М., История международных отношений /1945-1975/. Учебное пособие, РОССПЭН, М., 2004.
61. Макиавелли Н., Государь, М., 1990.
62. Межгосударственные отношения и дипломатия на древнем Востоке, отв. ред. И.А. Стучевский, М., 1987.
63. Международные отношения в 21-ом веке: новые действующие лица, институты и процессы, М., 2001.
64. Моммзен Т., История Рима, тт. 1-3, 5, М., 2000-2001.
65. Мурадян А., Самая благородная наука об основных понятиях международно-политической теории, М., 1990.
66. Нарочницкий А.Л., Международные отношения европейских государств с 1794 до 1830 г., М., 1946.
67. Нарочницкий А.Л., Международные отношения накануне и во время французской буржуазной революции конца 18-го века /1763-1794/, М., 1946.
68. Никольсон Г., „Дипломатия”, М., 1941.
69. Попов В.И., Современная дипломатия. Теория и практика, М., 2003.
70. Ревякин А.В., История международных отношений от Вестфальского мира до Первой мировой войны, М., 2004.
71. Рощин А.А., Послевоенное урегулирование в Европе, М., 1984.
72. Сказкин С., История международных отношений и дипломатии в средние века, М., 1948.

73. Советская внешняя политика в период Второй мировой войны. Курс лекций. М.М. Наринский и др., М., 1999.
74. Современные международные отношения, Барановский В.Г., Богатуров А.Д., Хрусталева М.А., М., 2000.
75. Современные международные отношения, ред. А.В. Торкунова, М., 2001.
76. Уткин А., Дипломатия Франклина Рузвельта, Свердловск, 1990.
77. Уткин А.И., Дипломатия Вудро Вильсона, М., 1989.
78. Уткин А.И., Мировой порядок 21-го века, М., 2001.
79. Хрусталева М.А., Международные отношения на Ближнем Востоке. Учебное пособие, МГИМО, М., 2003.
80. Цыганков П.А., Теория международных отношений, М., 2002.
81. Яковлев А.Н., От Трумэна до Рейгана. Доктрины и реальности ядерного века, М., 1985.
82. A Dictionary of World History, Oxford, 2015.
83. Bolt Paul J. and Gray, Adam K., China's National Security Strategy, INSS Research Paper (2007): US Air Force, Institute for National Security Studies, USAF Academy, Colorado https://www.usafa.edu/app/uploads/07_CHINAS-NATIONAL-SECURITY-STRATEGY.pdf
84. Brzezinski Zbigniew, Alternative to Partition: For a Broader Conception of America's Role in Europe, N.Y. 1965.
85. Buzan, B., Asia: A Geopolitical Reconfiguration, N.Y., 2012.
86. Clark I. Globalization and Fragmentation: International Relations in the XX century. Oxford, 1997.
87. Cordesman Anthony H., China's New 2019 Defense White Paper: An Open Strategic Challenge to the United States, But One Which Does Not Have to Lead to Conflict (July 24, 2019), <https://www.csis.org/analysis/chinas-new-2019-defense-white-paper>
88. Feltham J., «Diplomatic Handbook», N.Y. 1998.
89. Foltz R., Iran in World History, Oxford, 2015.
90. Goldstein E. Wars and Peace Treaties 1816-1991. Routledge, 1992.

91. Hamilton K., Langhorne R., «The Practice of Diplomacy: Its Evolution, Theory and Administration», 2011.
92. Hovhannisyanyan N., The Armenian Genocide. Armenocide - the most genocidal genocide. In ten languages of the World, Yerevan, 2009.
93. Jilbert M.J., South Asia in World History, Oxford, 2017.
94. Liddell, H., Strategy: Second Revised Edition, N.Y. 1999.
95. Metzler J. Divided Dynamism: The Diplomacy of Separated Nations: Germany, Korea, China. Lanham, 1996.
96. Parity of War: Evaluations and extensions of "The war ledger". Ann Arbor, 1996.
97. Pearson F., Rochester J. International Relations: the Global Conditions in the XX New York, 1998.
98. Polk W. Neighbors and Strangers: The Fundamentals of Foreign Affairs. Chicago, 1997.
99. Pekkanen S., The Oxford Handbook of the International Relations of Asia, Oxford, 2014.
100. Ropp P., China in World History, Oxford, 2010.
101. Scott H., The Oxford Handbook of Early Modern European History, 1350-1750, 2 vol., Oxford, 2015. The Cambridge Ancient History (I-XIV volumes), Cambridge, 1970-2005.
102. Sheenan M. The Balance of Power: History and Theory. London, 1996.
103. Smith, S., Hadfield A. and Dunne T. (Eds), Foreign Policy: Theories, Actors, Cases, 2008.
104. The New Cambridge Medieval History (1-7 volumes), Cambridge, 1995- 2005.
105. Young J. Britain and the world in the XX century. London, 1997.
106. Zakaria F., The Post-American World, New York and London: 2008.
107. Zürcher E., Turkey. A Modern History, New York, 2004.

ԻԳ.00.04. ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

(պատմական գիտություններ)

«Միջազգային հարաբերությունների» ուսումնասիրության աղբյուրներն ու գրականությունը, հայեցակարգերն ու մեթոդները, նպատակն ու խնդիրները: Արտաքին քաղաքականություն և դիվանագիտություն: Դիվանագիտության սահմանումները: Դիվանագիտական փաստաթղթերը որպես միջազգային հարաբերությունների ուսումնասիրության հիմնական աղբյուր: Դիվանագիտության տեղն ու դերը արտաքին հարաբերությունների համակարգում: Դիվանագիտությունը որպես միջազգային հարաբերությունների խաղաղ կարգավորման միջոց: Միջազգային հարաբերությունների պատմական փորձի գնահատականը: Ազգային պետությունների և միջազգային ինստիտուտների դերը դիվանագիտության ապահովման մեջ: Անհատի դերը միջազգային հարաբերություններում և դիվանագիտությունում:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀԻՆ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ

Հին Արևելքի դիվանագիտությունը: Հին Միջագետքի և Փոքր Ասիայի առաջին պետական կազմավորումների արտաքին քաղաքականության բնույթը (Ք.ա. 3-2-րդ հազարամյակներ): Հին Եգիպտոսի դիվանագիտությունը: Ասորեստանի դիվանագիտությունը: Ուրարտուի (Վանի, Արարատյան) թագավորության արտաքին քաղաքականությունը: Աքեմենյան տերության ստեղծումը և արտաքին քաղաքականությունը (Ք.ա. 6-4-րդ դդ.)

Հին Հունաստանի դիվանագիտությունը: Հին Հունաստանի միջազգային կապերի ձևերը: Հին Հունաստանի դիվանագիտությունը դասական շրջանում (Ք.ա. 8-4-րդ դդ.) Միջազգային հարաբերությունները մակեդոնա-հելլենական շրջանում (Ք.ա. 4-2-րդ դդ.) Միջազգային հարաբերությունները Հելլենիստական աշխարհում:

Հին Հռոմի դիվանագիտությունը: Հռոմեական դիվանագիտության բնորոշ գծերը: Հռոմեական դիվանագիտությունը Հանրապետության շրջանում: Հռոմեական դիվանագիտությունը կայսրության շրջանում (1-5-րդ դդ.) Հայ-հռոմեական հարաբերությունները: Արտաշեսյանների և Արշակունիների դիվանագիտությունը և արտաքին քաղաքականությունը:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԻՋՆԱԴԱՐՈՒՄ (5 – 16-րդ դդ.)

Միջազգային հարաբերությունները 5-11-րդ դդ.: Բյուզանդիայի արտաքին քաղաքականությունը և դիվանագիտությունը: Հայ-բյուզանդական հարաբերությունները: Հռոմի Պապերը և Ֆրանկների պետությունը: Արաբական խալիֆայության արտաքին քաղաքականությունը: Հայ-արաբական հարաբերությունները: Կիևյան Ռուսիայի միջազգային դրությունը և արտաքին կապերը:

Միջազգային հարաբերությունները ֆեոդալական միապետության ամրապնդման ժամանակաշրջանում (11-16-րդ դդ.): Սրբազան Հռոմեական կայսրությունը և պապությունը: Եվրոպական պետությունների արտաքին քաղաքականության և դիվանագիտության բնույթը և բնորոշ գծերը: «Միջազգային իրավունք» գիտության սկզբնավորումը: Ֆրանսիայի դիվանագիտությունը: Անգլիայի դիվանագիտությունը: Իսպանիայի դիվանագիտությունը: Իտալիայի դիվանագիտությունը: Ռուսական պետության արտաքին քաղաքականությունը և դիվանագիտությունը: Կիլիկիայի հայկական պետության միջազգային դրությունը, արտաքին քաղաքականությունը և դիվանագիտությունը:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՆՈՐ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ (17-19 ԴԱՐ – 1918թ.)

Միջազգային հարաբերությունները 17-րդ դարում: Ֆրանսիական գերիշխանության ժամանակաշրջանը Եվրոպայում: Անգլիական բուրժուական հեղափոխության

դիվանագիտությունը (1640-1660թթ.): Օ. Կրումվել: Մոսկովյան պետության միջազգային դրությունը և դիվանագիտությունը:

Միջազգային հարաբերությունները 18-րդ դարում: Ֆրանսիայի դիվանագիտությունը: Անգլիայի արտաքին քաղաքականությունը: Գերմանական պետությունների միջազգային դրությունը: Դիվանագիտությունը Յոթնամյա պատերազմի շրջանում (1756-1763թթ.) Ռուսական կայսրության արտաքին քաղաքականության հիմնական ուղղությունները: Պյոտր 1-ի և Եկատերինա 2-րդի դիվանագիտությունը:

Ամերիկյան հանրապետության արտաքին քաղաքականությունը և դիվանագիտությունը:

Միջազգային հարաբերությունները և դիվանագիտությունը Ֆրանսիական բուրժուական հեղափոխության, թերմիդորյան հետադիմության և դիրեկտորիայի տարիներին (1789-1799թթ.): Ֆրանսիական միապետության դիվանագիտությունը հեղափոխության նախօրեին: Եվրոպական դիվանագիտությունը Ֆրանսիայում Սահմանադիր և Օրենսդիր ժողովների շրջանում (1789-1792թթ.) Եվրոպական դիվանագիտությունը Ֆրանսիայում միապետության տապալումից հետո: Յակոբինյան դիկտատուրայի դիվանագիտությունը (1793-1794թթ.) Թերմիդորյան հետադիմության շրջանի դիվանագիտությունը (1794-1795թթ.) Միջազգային հարաբերությունները դիրեկտորիայի տարիներին (1795-1799թթ.)

Միջազգային հարաբերությունները նապոլեոնյան պատերազմների շրջանում: **Վիեննայի վեհաժողովը:** Նապոլեոնի դիվանագիտությունը մինչև Տիլզիտ (1799-1807թթ.) Միջազգային հարաբերությունները և դիվանագիտությունը Տիլզիտից մինչև Նապոլեոնի պարտությունը Ռուսաստանում (1807-1812թթ.) Եվրոպական դիվանագիտությունը 1813-1814թթ. պատերազմի ժամանակ: Դիվանագիտական պայքարը Վիեննայի վեհաժողովում: Նապոլեոնի “հարյու օրը” և Վիեննայի վեհաժողովի արդյունքները:

Միջազգային հարաբերությունները Սրբազան դաշինքի ստեղծումից մինչև Ղրիմի պատերազմը: Արևելյան ճգնաժամը (1815-1853թթ.): Սրբազան դաշինքը և միջազգային

դիվանագիտությունը (1815-1825թթ.) Արևելյան ճգնաժամը և մեծ տերությունները: Եվրոպական դիվանագիտությունը 1830-1831թթ. հեղափոխությունների շրջանում: Արևելյան ճրգնաժամի խորացումը (1832-1847թթ.) Միջազգային իրադրությունը Եվրոպայում 1848-1849թթ. հեղափոխություններից մինչև Ղրիմի պատերազմը: **Միջազգային հարաբերությունները Ղրիմի պատերազմի շրջանում և Փարիզի հաշտությունից հետո (1853-1863թթ.):** 1853թ. ռուս-թուրքական ընդհարումը և մեծ տերությունները: Մեծ տերությունների դիվանագիտական գործունեությունը Ղրիմի պատերազմի ընթացքում և Փարիզի վեհաժողովում: Եվրոպան և Նապոլեոն 3-րդը: **Բիսմարկի դիվանագիտությունը Գերմանիայի միավորման հարցում և մեծ տերությունները (1864-1871թթ.):** Բիսմարկի դիվանագիտությունը Դանիայի և Ավստրիայի հետ պատերազմի տարիներին (1864-1866թթ.): Ֆրանս-պրուսական պատերազմի դիվանագիտական նախապատրաստումը (1867-1870թթ.): Ֆրանս-պրուսական պատերազմը և Ֆրանկֆուրտի խաղաղությունը (1870-1871թթ.): **Մերձավորարևելյան ճգնաժամը (1875-1878թթ.):** Բալկանյան ժողովուրդների ազգային-ազատագրական պայքարի վերելքը և եվրոպական դիվանագիտությունը (1875-1876թթ.): Ռուս-թուրքական պատերազմը և Բեռլինի կոնգրեսը (1877-1878թթ.): Հայկական հարցի միջազգայնացումը:

Միջազգային հարաբերությունները 19-րդ դարի վերջին: Ավստրոգերմանական ռազմաքաղաքական դաշինքը: Եռյակ միության ստեղծումը: Ռուս-ֆրանսիական դաշինքի կազմավորումը (1891-1893թթ.): Անգլոգերմանական հակամարտությունը: Հեռավորարևելյան ճգնաժամը և մեծ տերությունները: Մերձավորարևելյան ճգնաժամը և մեծ տերությունները (1894-1897թթ.): Հայկական հարցը Օսմանյան կայսրությունում և միջազգային դիվանագիտությունը:

Միջազգային հարաբերությունները աշխարհի բաժանման համար պայքարի ավարտի և նրա վերաբաժանման համար մղված առաջին պատերազմների տարիներին (1898-1914թթ.): Աշխարհի բաժանման համար ռազմադիվանագիտական պայքարը: ԱՄՆ-ի դիվանագիտությունը: «Բաց դռների» քաղաքականությունը: «Մեծ մահակի»

քաղաքականությունը և «դոլլարի դիվանագիտությունը»: «Հեյի դոկտրինը»: Ռուսական ցարիզմի արտաքին քաղաքականությունը: Հեռավորարևելյան ճգնաժամի սրումը և ռուս-ճապոնական պատերազմը (1904-1905թթ.): Անտանտի կազմավորումը և Ավստրո-գերմանական դաշինքի հետ պայքարը: Միջազգային հարաբերությունները Բալկանյան պատերազմների շրջանում (1912-1914թթ.):

Հայկական հարցը 1912-1914թթ. և մեծ տերությունները:

Միջազգային հարաբերությունները և դիվանագիտությունը Առաջին համաշխարհային պատերազմի տարիներին (1914-1918թթ.): Դիվանագիտությունը Առաջին աշխարհամարտի տարիներին: Խորհրդային Ռուսաստանի պատերազմից դուրս գալը և դրա հետևանքները: Անտանտի հաղթանակը և պատերազմի ավարտը: Վ. Վիլսոնի «14 կետերը»:

Հայերի ցեղասպանությունը Օսմանյան Կայսրությունում և միջազգային դիվանագիտությունը: Տրապիզոնի բանակցությունները. Հայկական հարցի արձարծումները (1918 թ.): 1918թ. հունիսի 3-ի պարտավորագիրը, հունիսի 4-ի հաշտության դաշնագիրը: Թուրքիայի կողմից Հայոց անկախ պետության ճանաչման շարժառիթները և նպատակները (1918թ.): Հայաստանի առաջին Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարության ստեղծումը: Վրաստանում Հայաստանի առաջին Հանրապետության դիվանագիտական և հյուպատոսական առաքելությունների ստեղծումը:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՆՈՐԱԳՈՒՅՆ ՇՐՋԱՆՈՒՄ (1919-2021թթ.)

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ 1919-1945թթ.

Փարիզի հաշտության կոնֆերանսը: Միջազգային հարաբերությունների Վերսալ-վաշինգտոնյան համակարգի ձևավորումը (1919-1923թթ.)

Փարիզի հաշտության կոնֆերանսը (1919թ. հունվարի 18 – 1920թ. հունվարի 28)
Կոնֆերանսի աշխատանքների նախապատրաստումը և սկիզբը: “Մեծ հնգյակի և Մեծ
քառյակի” պետությունների դիվանագիտությունը կոնֆերանսում: Վերսալի
հաշտության պայմանագիրը Անտանտի և Գերմանիայի միջև (1919թ. հունիսի 28)
Ազգերի լիգայի ստեղծումը և Կանոնադրության հաստատումը: Հայկական հարցի
քննարկումները: Վերսալյան համակարգի ստեղծումը: Անտանտի և Ավստրիայի
միջև՝ Մեն-Շերմենում (1919թ. սեպտեմբերի 10), Անտանտի և Բուլղարիայի միջև՝
Նեյում (1919թ. նոյեմբերի 27), Անտանտի և Հունգարիայի միջև՝ Տրիանոնում (1920թ.
հունիսի 4) կնքված պայմանագրերը: Մեծ տերությունների դիվանագիտությունը
Սան-Ռեմոյի կոնֆերանսում (1920թ. ապրիլի 19-26): Հայկական հարցի
քննարկումները: Սպայի կոնֆերանսը և ռեպարացիաների հարցը: Սևրի
պայմանագրի ստորագրումը Անտանտի, նրա դաշնակիցների և Օսմանյա
Կայսրության միջև (1920թ. օգոստոսի 10): Հայկական և քրդական հարցը Սևրի
պայմանագրում: ԱՄՆ նախագահ Վ. Վիլսոնի արբիտրաժային (իրավարարական)
վճիռը հայ-թուրքական սահմանագատման մասին (1920թ. նոյեմբերի 22):

Քեմալական Թուրքիան և մեծ տերությունները: Քեմալականների արտաքին
քաղաքականությունը: Խորհրդային Ռուսաստանի արևելյան քաղաքականությունը:
Հայաստանը քեմալա-բոլշևիկյան հարաբերությունների ոլորտում 1920թ.: Թուրք-
հայկական պատերազմը և Ալեքսանդրապոլի պայմանագիրը (1920թ. դեկտեմբերի 2-
3): Հայաստանի խորհրդայնացումը: Թուրքական դիվանագիտությունը մեծ
տերությունների Լոնդոնի կոնֆերանսում (1921թ. փետրվար-մարտ): Մոսկվայի և
Կարսի խորհրդաթուրքական կոնֆերանսները (1921թ.): Խորհրդային Հայաստանի
սահմանների հարցը Մոսկվայի և Կարսի պայմանագրերում: Անկարայի ֆրանս-
թուրքական պայմանագիրը (1921թ. հոկտեմբերի 20): Թուրքական հարցը Լոզանի
կոնֆերանսում:

Վաշինգտոնի կոնֆերանսը (1921-1922թթ.): Անգլո-ամերիկյան մրցակցությունը Հեռավոր Արևելքում և Խաղաղ օվկիանոսի ավազանում: Ճապոնա-ամերիկյան հակասությունները: Վաշինգտոնի կոնֆերանսը: Մեծ տերությունների հակասությունների սրումը: «Ինը պետությունների պայմանագիրը»:

Ջենովայի և Հաագայի միջազգային կոնֆերանսները (1922թ.): Դիվանագիտական պայքարը Ջենովայի կոնֆերանսի գումարման շուրջ: Ջենովայի կոնֆերանսը: Խորհրդային դիվանագիտության հակադարձ քայլերը: Ռապալոյի խորհրդագրմանական պայմանագիրը (1922թ. ապրիլի 16): Անտանտն և Գերմանիան: Անտանտի նոր հուշագիրը: Հաագայի կոնֆերանսը և նրա ձախողումը (1922թ. հունիսի 15 - հուլիսի 20): Լոզանի կոնֆերանսը (1922թ. նոյեմբերի 20 - 1923թ. հուլիսի 24): Մեծ տերությունների դիվանագիտությունը: Մոսկվի և սևծովյան նեղուցների խնդիրը կոնֆերանսում: Կապիտուլյացիաների հարցը: Լոզանի կոնֆերանսի «Եզրափակիչ ակտը»: «Քելթնի վերջնագիրը»: Հայկական հարցի արձարծումները կոնֆերանսում:

Ռուրի կոնֆլիկտը և «Դաուեսի պլանը»: Լոկարնոյի համաձայնագրերի դերը միջազգային հարաբերություններում:

Ռուրի կոնֆլիկտը և մեծ տերությունները (1922-1923թթ.): Ռեպարացիոն համակարգի ճգնաժամը և մեծ տերությունների դիվանագիտությունը: Փարիզի կոնֆերանսը (1923թ. հունվարի 2-4): Ռուրի ճգնաժամը և Գերմանիայի «Պասսիվ դիմադրության» քաղաքականությունը: ԱՄՆ-ի և Անգլիայի դիրքորոշումը: Անգլո-ֆրանսիական Անտանտի փլուզումը: Գերմանիայի հրաժարումը «Պասսիվ դիմադրության» քաղաքականությունից:

«Դաուեսի պլանը» (1924թթ.): Պուանկարեի ծրագրերի ձախողումը: «Դաուեսի պլանի» նախապատրաստումը: Լոնդոնի կոնֆերանսը (1924թ. հուլիսի 16 - օգոստոսի 16): «Դաուեսի պլանի» միջազգային-քաղաքական նշանակությունը: Լոկարնոյի համաձայնագրերը և Վերսալյան համակարգի ձևափոխումը: Ժնևի արձանագրությունը: Գերմանական հուշագիրը հռենոսյան մարզի երաշխիքային

պակտի մասին: Իտալիան և երաշխիքային պակտը: Լոկարնոյի կոնֆերանսի նախապատրաստումը և ԱՄՆ-ի դիրքորոշումը: Լոկարնոյի կոնֆերանսը և նրա արդյունքները (1925թ. Հոկտեմբերի 5-16 - դեկտեմբերի 1): Խորհրդա-գերմանական բանակցությունները և տնտեսական համաձայնագրի կնքումը (1926թ. ապրիլի 24): Հակասությունների սրումը մեծ տերությունների միջև Լոկարնոյից հետո: Անգլո-իտալական մերձեցումը: Միջերկրածովյան խնդիրը: Շտրեզեմանի դիվանագիտությունը Լոկարնոյից հետո: Խորհրդա-գերմանական հարաբերությունները: Գերմանիայի անդամակցումը Ազգերի լիգային: «Մերձբալթյան Լոկարնո»: Խորհրդա-լիտվական պակտը: Անգլոխորհրդային հարաբերությունների խզումը (1927թ.): Վերսալ-վաշինգտոնյան համակարգի ճգնաժամն ու փլուզման գործընթացը: Միջազգային հարաբերությունները և եվրոպական դիվանագիտությունը 1928-1929թթ.: Բրիան-Քելլոգի պակտը (1928թ. օգոստոսի 27): Յանգի պլանը (1929թ. հունիսի 7): Հաագայի կոնֆերանսը (1929թ. օգոստոսի 6-31): Ռևանշիզմի աճը Գերմանիայում: Սպառազինությունների մրցավազքը: Զինաթափման հարցը Ազգերի լիգայում: Մոսկվայի պայմանագիրը (1929թ. փետրվարի 9): Անգլո-խորհրդային հարաբերությունների վերականգնումը:

Համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամը (1929-1933թթ.): Համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամը և հակասությունների սրումը մեծ տերությունների միջև: Հուլի 1931թ. մորատորիումը (1931թ.) և ռեպարացիոն վճարումներ դադարեցումը (1932թ.): Խորհրդա-չինական հարաբերությունների խզումը: Անգլո-գերմանական և ֆրանս-գերմանական բանակցությունները (1931թ.): Ճգնաժամի հետագա խորացումը:

Զինաթափման հարցերով Ժնևի միջազգային կոնֆերանսը (1932թ.): Միջազգային իրադրությունը կոնֆերանսի նախօրեին: Կոնֆերանսի դիվանագիտական նախապատրաստումը: Կոնֆերանսի առաջին փուլը. գլխավոր մասնակիցների

դիրքորոշումները: Գերմանական պատվիրակության պահանջները: Կոնֆերանսի երկրորդ փուլը և նրա ձախողումը:

Պատերազմական օջախի առաջացումը Հեռավոր Արևելքում (1931- 1933թթ.):
Տնտեսական ճգնաժամի ներգործությունը Ճապոնիայի վրա: Տանակայի հուշագիրը: Մանջուրիան նվաճելու դիվանագիտական նախապատրաստումը: Մանջուրիայի օկուպացումը Ճապոնիայի կողմից: Արևմտյան տերությունների դիրքորոշումը: Խորհրդաճապոնական միջադեպը: Լիթթերնի հանձնաժողովի գործունեությունը: Ճապոնիայի դուրս գալը Ազգերի լիգայի կազմից: Միջազգային հարաբերությունները Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի նախօրեին:

Վերսալ-վաշինգտոնյան համակարգի փլուզումը (1933-1939թթ.):

Միջազգային իրադրությունը 1933- 1937թթ.: Ֆաշիստական և Նացիստական դիվանագիտության խնդիրները և մեթոդները: Նացիստական Գերմանիայի դուրս գալը Ազգերի լիգայի կազմից (1933թ. հոկտեմբերի 14): Բալկանյան Անտանտը (1934թ.): Գերմանա-իտալաճապոնական խմբավորման ձևավորման գործընթացը: Փոխօգնության մասին խորհրդա -Ֆրանսիական պակտը (1935թ.) Անգլոգերմանական ծովային համաձայնագիրը: Լոկարնոյի պակտի խախտումը Գերմանիայի կողմից (1936թ.): «Բեռլին-Հռոմ առանցքի» ձևավորումը. գերմանա-իտալական պայմանագիրը (1936թ. հոկտեմբեր): Գերմանաճապոնական «հակակոմիստեռնյան պակտի» ստորագրումը Բեռլինում (1936թ. նոյեմբերի 25): Ֆաշիստական խռովությունը Իսպանիայում: Նիոնի համաձայնագիրը (1937թ.): Ճապոնիայի էքսպանսիան Չինաստանում: Ն. Չեմբերլենի քաղաքականությունը:

Ավստրիայի «անշյուսը» և Չեխոսլովակիայի մասնատումը: Մոլոտով-Ռիբենտրոպ խորհրդագերմանական պակտը: Ավստրիայի «անշյուսը (միացումը)» (1938թ. մարտի 18): Անգլո-իտալական համաձայնագիրը: Չեխոսլովակիայի մայիսյան ճգնաժամը:

Անգլո-ֆրանսիական դիվանագիտական ճնշումը Չեխոսլովակիայի վրա: Չեմբերլենի հանդիպումը Հիտլերի հետ (1938թ. սեպտեմբերի 15): Մյունխենյան գործարքը (1938թ. սեպտեմբերի 29-30): Խորհրդագերմանական չհարձակման մասին պակտի ստորագրումը (1939թ. օգոստոսի 23): Պայմանագրի գաղտնի «արձանագրությունը» Արևելյան Եվրոպայի բաժանման մասին:

Դիվանագիտությունը Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի տարիներին (1939-1945թթ.): Դիվանագիտությունը պատերազմի սկզբնական շրջանում (1939- 1941թթ.):

Երկրորդ աշխարհամարտի սկիզբը: Գերմանիայի հարձակումը Լեհաստանի վրա: Արևմտյան տերությունների գաղտնի դիվանագիտությունը: «Տարօրինակ պատերազմը» Եվրոպայում (1939թ. սեպտեմբերի 3 – 1940 թ. մայիսի 10): Ֆր

անսիայի ռազմական պարտությունը: Ֆրանսիայի կապիտուլյացիան: Միջազգային իրադրությունը 1940-1941թթ.: Անգլո-ամերիկյան դաշինքի ձևավորումը:

Դիվանագիտությունը պատերազմի երկրորդ շրջանում (1941- 1942թթ.):

Գերմանիայի հարձակումը ԽՍՀՄ-ի վրա (1941թ. հունիսի 22): Հակաֆաշիստական կոալիցիայի ձևավորման սկիզբը: Անգլո-խորհրդային համաձայնագիրը (1941թ. հուլիսի 12):

Հոպկինսի բանակցությունները Մոսկվայում: Անգլո-խորհրդա-իրանական պայմանագիրը: Ատլանտյան խարտիան: Անգլո-խորհրդա-իրանական կոնֆերանսը

Մոսկվայում: Միավորված Ազգերի հռչակագիրը (1942թ.): Խորհրդա-անգլիական դաշնակցային պայմանագիրը: Խորհրդա-ամերիկյան համաձայնագիրը (1942թ.

հունիսի 11): Դիվանագիտությունը պատերազմի ավարտական փուլում (1943-1945թթ.): Դաշնակից տերությունների դիվանագիտությունը 1943թ.: Անգլիայի և ԱՄՆ-

ի Կվեբեկի կոնֆերանսը (1943թ. օգոստոս): ԽՍՀՄ-ի, Անգլիայի և ԱՄՆ-ի Մոսկվայի կոնֆերանսը: Հակահիտլերյան կոալիցիայի ստեղծումը: «Մեծ եռյակի» Թեհրանի

կոնֆերանսը (1943թ. նոյեմբերի 28 - դեկտեմբերի 1): Իտալիայի կապիտուլյացիան: Երկրորդ ճակատի բացման հարցը: Ֆինլանդիայի, Ռումինիայի, Հունգարիայի և

Բուլղարիայի ֆաշիստական կառավարությունների առաջարկությունները հաշտության վերաբերյալ: Երկրորդ ճակատի բացման արտաքին քաղաքական

ասպեկտները: Ղրիմի (Յալթայի) կոնֆերանսը (1945թ. Փետրվարի 4-11): Սան-Ֆրանցիսկոյի կոնֆերանսը (1945թ. ապրիլի 25 – հունիսի 25) և ՄԱԿ-ի ստեղծումը: **Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ավարտը և հիմնական արդյունքները:** Գերմանիայի անվերապահ կապիտուլյացիան (1945թ. մայիսի 8): Դաշնակից պետությունների քաղաքականությունը Եվրոպայում Գերմանիայի պարտությունից հետո: Բեռլինի (Պոտսդամի) կոնֆերանսը (1945թ. հուլիսի 17 - օգոստոսի 2): Հայկական հարցի արծարծումները: ԱՄՆ-ի կողմից ճապոնական Հիրոսիմա և Նագասակի քաղաքների ատոմային ռմբակոծման (1945թ. օգոստոս) միջազգային-քաղաքական հետևանքները: Ճապոնիայի անվերապահ կապիտուլյացիան և Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ավարտը (1945թ. սեպտեմբերի 2): Պատերազմի հիմնական արդյունքները:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ 1945-1990ԹԹ.

Խաղաղ կարգավորման խնդիրը Եվրոպայում հետպատերազմյան տարիներին: «Սառը պատերազմի» քաղաքականության սկիզբը միջազգային հարաբերություններում (1945-1970-ական թթ.): Խաղաղ կարգավորման խնդիրը Եվրոպայում (1945-1955թթ.): ՄԱԿ-ի պաշտոնական գործունեության սկիզբը (1945թ. հոկտեմբերի 24): ԽՍՀՄի, ԱՄՆ-ի և Մեծ Բրիտանիայի արտաքին գործերի նախարարների խորհրդի (ԱԳՆԽ) Լոնդոնի նստաշրջանը (1945թ.): ԽՍՀՄ-ի, ԱՄՆ-ի և Մեծ Բրիտանիայի արտաքին գործերի նախարարների խորհրդակցությունը Մոսկվայում (1945թ.): ԱԳՆԽ-ի Փարիզի նստաշրջանը (1946թ.): ԱԳՆԽ-ի Նյու-Յորքի նստաշրջանը (1946թ.): 1947թ. խաղաղության պայմանագրերը: Հաղթող պետությունների քաղաքականությունը Գերմանական հարցում: Դիվանագիտական պայքարը ԱԳՆԽ-ի երկրորդ (Փարիզի), երրորդ (Նյու-Յորքի), չորրորդ (Մոսկվայի) և հինգերորդ (Լոնդոնի) նստաշրջաններում: «Բեռլինի ճգնաժամը»: Գերմանիայի մասնատումը և գերմանական երկու պետությունների՝ ԳՖՀ-ի և ԳԴՀ-ի ստեղծումը (1949թ.): Եվրոպայի խորհրդի ստեղծումը (1949թ.): Դիվանագիտական պայքարը գերմանական երկու

պետությունների կազմավորումից հետո: ԱՄՆ-ի, ԽՍՀՄ-ի, Մեծ Բրիտանիայի և Ֆրանսիայի արտաքին գործերի նախարարների խորհրդակցությունը Բեռլինում (1954թ.): 1954թ. Փարիզյան համաձայնագրերը: Պետական պայմանագրերը ԽՍՀՄ-ի, ԱՄՆ-ի, Ավստրիայի, Մեծ Բրիտանիայի և Ֆրանսիայի միջև (1955թ. մայիսի 15): ԱՄՆ-ի, ԽՍՀՄ-ի, Մեծ Բրիտանիայի և Ֆրանսիայի ղեկավարների խորհրդակցությունը Ժնևում (1955թ.): ԳՖՀ-ն՝ ՆԱՏՕ-ի անդամ:

«Տրումենի դոկտրինը» և «Մարշալի պլանը»: ՆԱՏՕ-ի կազմավորումը:

Ատոմային գործոնը համաշխարհային քաղաքականության մեջ: Գաղափարախոսության դերը միջազգային հարաբերությունների և դիվանագիտության մեջ: «Ուժի դիվանագիտության» հռչակումը ԱՄՆ-ի կողմից: «Զսպման դոկտրինը»: Ու. Չերչիլի ֆուլտոնյան ճառը (1946թ. մարտի 5): «Տրումենի դոկտրինը» (1947թ. մարտի 12): «Մարշալի պլանը» և նրա իրագործումը: Դյունկերկի պայմանագիրը Մեծ Բրիտանիայի և Ֆրանսիայի միջև (1947թ. մարտի 4): Արևմտյան միությունը Մեծ Բրիտանիայի, Ֆրանսիայի և Բենիլյուքսի երկրների միջև (1948թ. մարտի 17): Հյուսիսատլանտյան պայմանագրի կազմակերպության (ՆԱՏՕ) ստեղծումը (1949թ. ապրիլի 4): Արևմտյան Բեռլինի հարցը 1956-1961թթ.: Կ. Ադենաուերի արտաքին քաղաքականությունը: «Հոլշտայնի դոկտրինը»: ԽՍՀՄ-ի և ԱՄՆ-ի դիրքորոշումը: ԱՄՆ-ի, ԽՍՀՄ-ի, Մեծ Բրիտանիայի և Ֆրանսիայի արտաքին գործերի նախարարների խորհրդակցությունը Ժնևում՝ ԳՖՀ-ի և ԳԴՀ-ի ներկայացուցիչների մասնակցությամբ (1959թ. մայիս-օգոստոս): Ջ. Քենեդիի և Ն. Խրուշչովի հանդիպումը Վիեննայում (1961թ.): «Բեռլինի պատի» կառուցումը (1961թ. օգոստոս):

1962թ. Կարիբյան (Կուբայական) ճգնաժամը: ԽՍՀՄ-ի և ԱՄՆ-ի քաղաքականությունը Կուբայի նկատմամբ: Կուբայի հետ դիվանագիտական հարաբերությունների խզումը և նրա նկատմամբ «կարանտինի» հայտարարումը ԱՄՆ-ի կողմից: Խորհրդա-

ամերիկյան գաղտնի բանակցությունները և դիվանագիտական գրագրությունը Կարիբյան ճգնաժամի օրերին: Ա. Միկոյանի դիվանագիտական առաքելությունը և ճգնաժամի կարգավորումը:

Դիվանագիտական պայքարը Եվրոպայում խաղաղ կարգավորման ավարտական փուլում: Եվրոպական ինտեգրացման քաղաքականությունը: Հռոմի պայմանագիրը “ընդհանուր շուկա” ստեղծելու մասին (1957թ. մարտի 25): Խորհրդա-ամերիկյան դիվանագիտական կապերը (1961-1963թթ.): Պայմանագրի կնքումը ԽՍՀՄ-ի և ԳՖՀ-ի միջև (1970թ. օգոստոսի 12): ԳՖՀ-ի և Լեհաստանի միջև պայմանագիրը (1970թ. Դեկտեմբերի 7): Արևմտյան Բեռլինի վերաբերյալ քառակողմ համաձայնագիրը (1971թ. սեպտեմբերի 3): Հարաբերությունների կարգավորումը մի կողմից ԳՖՀ-ի և մյուս՝ ԳԴՀ-ի և Արևմտյան Բեռլինի միջև (1973թ.): Պրահայի պայմանագիրը ԳՖՀ-ի և Չեխոսլովակիայի միջև (1973թ. դեկտեմբերի 11):

ԽՍՀՄ-ի արտաքին քաղաքականությունը: Քաղաքական և տնտեսական կապերը «սոցիալիստական ճամբարի» երկրների հետ: ԽՍՀՄ-ը՝ Վարշավայի պայմանագրի կազմակերպության (1955թ. մայիսի 14): 1956թ. իրադարձությունները Հունգարիայում: «Պրահայի գարունը» (1968թ.): Խորհրդա-չինական հարաբերությունները: Խորհրդա-ֆրանսիական հարաբերությունները: ԽՍՀՄ-ի դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումը ԳՖՀ-ի հետ (1955թ.): Խորհրդա-ամերիկյան հարաբերությունների նոր փուլը: Ն. Խրուշչովի այցը ԱՄՆ և Խրուշչով-Էյզենհաուեր բանակցությունները (1959թ.): Խորհրդա-ամերիկյան բարձր մակարդակով բանակցությունները և միջպետական համագործակցությունը (1972-1979թթ.): ԽՍՀՄ-ի խաղաղ համագործակցությունը Մեծ Բրիտանիայի, Իտալիայի և արևմտաեվրոպական մյուս երկրների հետ: ԽՍՀՄ-ի զինված ներխուժումը Աֆղանստան 1979թ. և դրա միջազգային-քաղաքական հետևանքները:

Միջազգային հարաբերությունները Ասիայում, Հեռավոր Արևելքում, Հնդկաստանում, Աֆրիկայում և Լատինական Ամերիկայում (1945-1970 թթ.): Գաղութային համակարգի փլուզման սկիզբը Ասիայում (1945-1950թթ.): Արաբական պետությունների լիգայի ստեղծումը (1945թ. Մարտի 22): Ինդոնեզիայի անկախացումը (1945թ.): Ազատագրական շարժումը Վիետնամում և Վիետնամի անկախացումը (1945թ. Մեպտեմբերի 2): Հնդկաստանի բաժանումը. Հնդկաստան և Պակիստան դոմինիոնների ստեղծումը (1947թ. օգոստոսի 15): Ազատագրական պայքարը Մերձավոր և Միջին Արևելքում:

Հեռավոր Արևելքի խնդիրները հետպատերազմյան առաջին տարիներին: Հեռավոր Արևելքի խնդիրների քննարկումը ԱԳՆԽ-ի Մոսկովյան խորհրդակցության ժամանակ (1945թ.): Հեռավորարևելյան հարցերով հանձնաժողովը և նրա գործունեությունը: ՉԺՀ-ի հռչակումը (1949թ. հոկտեմբերի 1): ՉԺՀ-ի և ԽՍՀՄ-ի միջև «Բարեկամության և փոխադարձ օգնության մասին» պայմանագրի ստորագրումը Մոսկվայում (1950թ. փետրվարի 14): Ճապոնիայի ապառազմականացման խնդիրը: Ճապոնա-ամերիկյան հաշտությունը և «Անվտանգության պայմանագիրը» (1951թ.): 1960թ. ճապոնա-ամերիկյան պայմանագիրը: Խորհրդաշինական հարաբերությունների սրումը:

Միջազգային իրադրությունը Հարավային Ասիայում: Հնդկաստանի և Չինաստանի հակամարտությունը: Ռազմական ընդհարումները Հնդկաստանի և Պակիստանի միջև Քաշմիրի սահմանամերձ շրջանի համար (1965թ.): Տաշքենդի հռչակագիրը (1966 թ. հունվար): Հնդկաստանա-պակիստանյան երրորդ պատերազմը և Բանգլադեշ պետության ստեղծումը (1971-1972 թթ.):

Միջազգային հարաբերությունները և դիվանագիտությունը Հեռավոր Արևելքում: Ճապոնիայի արտաքին քաղաքականությունը: Հարավային Կորեայի արտաքին քաղաքականությունը: Չինաստանի արտաքին քաղաքականությունը: Չինաստանի և ԱՄՆ-ի միջև դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումը (1979թ.): Խաղաղության և անվտանգության ապահովման խնդիրը:

Ղիվանագիտական պայքարը Կորեական պատերազմի շրջանում: Պատերազմական գործողությունների սկիզբը Կորեայում և միջազգային դիվանագիտությունը: Կորեական հարցը ՄԱԿ-ում: Հաշտության բանակցությունները Պանմիջժոնում և զինադադարի կնքումը (1953թ.): Կորեական հարցը զինադադարի կնքումից հետո (1953-1960թթ.): ԱՄՆ-ի դիվանագիտությունը Կորեական հարցում:

Ղիվանագիտությունը Վիետնամական պատերազմի շրջանում (1964-1975թթ.): Իրադրությունը Վիետնամում 1960-ական թթ. սկզբներին: ԱՄՆ-ի զինված ներխուժումը Վիետնամ: ԱՍԵԱՆ-ի ստեղծումը (1967թ.): Վիետնամա-ամերիկյան բանակցությունները Փարիզում: Քառակողմ բանակցությունները Փարիզում և պատերազմը դադարեցնելու մասին համաձայնագրի կնքումը (1973թ.): Հյուսիսային և Հարավային Վիետնամի միավորումը (1976թ.):

Հնդկաչինի խնդիրը միջազգային հարաբերություններում: Ֆրանսիայի ռազմական պարտությունը Հնդկաչինում: ԱՄՆ-ի միջամտությունը խնդրին: Հնդկաչինի հարցը Բեռլինի խորհրդակցությունում: Հնդկաչինի վերաբերյալ Ժնևյան համաձայնագրերի կնքումը (1954թ.): Մանիլայի կոնֆերանսը (1954թ.): ՍԵԱՏՕ-ի ստեղծումը: Լաոսի վերաբերյալ 1954թ. Ժնևյան համաձայնությունների խախտումը ԱՄՆ-ի կողմից: Լաոսի հարցերով Ժնևյան խորհրդակցությունները և համաձայնագրերի ստորագրումը (1961-1962թթ.): Իրադրությունը Կամբոջայում:

«Երրորդ աշխարհը» միջազգային հարաբերություններում: Ասիայի և Աֆրիկայի նորանկախ երկրների արտաքին քաղաքականությունը և դիվանագիտությունը: Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների համագործակցությունը միջազգային ասպարեզում: ՄԱԿ-ը և Ասիայի ու Աֆրիկայի երկրները: Բանդունգի կոնֆերանսը և նրա որոշումները (1955թ. ապրիլի 18-24):

ԱՄՆ-ի քաղաքականությունը Լատինական Ամերիկայում և միջամերիկյան հարաբերությունները: ԱՄՆ-ի տնտեսական ներթափանցումը տարածաշրջան: «Լարրետի դոկտրինը»: Սպառազինությունների ստանդարտացման «Տրումենի պլանը»: Ռիո դե Ժանեյրոյի Միջամերիկյան խորհրդաժողովը և «Միջամերիկյան

փոխադարձ օգնության մասին» պայմանագիրը (1947թ. սեպտեմբերի 2): Միջամերիկյան 9-րդ կոնֆերանսը Բոզոտայում: Ամերիկյան պետությունների կազմակերպության (ԱՊԿ(ստեղծումը և նրա կանոնադրության ընդունումը (1948թ.): Ռազմական համաձայնագրերը ԱՄՆ-ի և Լատինական Ամերիկայի երկրների միջև: ԱՄՆ-ի քաղաքականությունը Գվատեմալայում: Հարավատլանտյան պակտը:

Մերձավոր և Միջին Արևելքի երկրները միջազգային հարաբերություններում (1945-1970-ական թթ.):

Պաղեստինի հարցը և արաբա-իսրայելական հակամարտության սկիզբը: Պաղեստինի հարցը 1945-1948թթ.: Մեծ տերությունների դիրքորոշումը: Պաղեստինի հարցը ՄԱԿ-ում: ՄԱԿ-ի Գլխավոր Ասամբլեայի որոշումը Պաղեստինում հրեական և արաբական պետություններ ստեղծելու մասին (1947թ. նոյեմբերի 29): Իսրայել պետության հռչակումը (1948թ. մայիսի 14): Միջազգային դիվանագիտության ջանքերը արաբա-իսրայելական 1-ին պատերազմը դադարեցնելու ուղղությամբ (1948-1949թթ.):

Դիվանագիտական պայքարը Մերձավոր և Միջին Արևելքում (1950-1960թթ.):

Արաբական լիգայի անդամ պետությունների միջև համատեղ պաշտպանության մասին պայմանագրի կնքումը (1950թ.): Անգլո-եգիպտական բանակցությունները Սուեզի հարցի շուրջ: ԽՍՀՄ-ի հարաբերությունները արաբական երկրների հետ: ԱՄՆ-ի, Մեծ Բրիտանիայի և Ֆրանսիայի քաղաքականությունը Մերձավոր Արևելքում: Իրանա-անգլիական դիվանագիտական հարաբերությունների խզումը: ԱՄՆ - Իրան հարաբերությունները: Պետական հեղաշրջումը Իրանում (1953թ. օգոստոս): Բաղդադի պակտը (1955թ.): Իսրայելի արտաքին քաղաքականությունը: 1956թ. Սուեզի ճգնաժամը: Լոնդոնի կոնֆերանսը: «Դալլեսի պլանը»: Սուեզի հարցը ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում: Անգլիայի, Ֆրանսիայի և Իսրայելի ագրեսիան Եգիպտոսի դեմ (1956թ.): «Դալլես-Էյզենհաուերյան, Էյզենհաուեր-Դալլեսյան և Էյզենհաուերի դոկտրինները»: Բաղդադի պակտի ճգնաժամը և ՍԵՆՏՕ-ի ստեղծումը (1959թ.):

Մերձավորարևելյան ճգնաժամի խորացումը: Իրադրությունը Մերձավոր Արևելքում 1960-ական թթ.: Պաղեստինի ազատագրման կազմակերպության (ՊԱԿ) ստեղծումը (1964): Ճգնաժամը կարգավորելու դիվանագիտական փորձերի ձախողումը: Իսրայելի և արաբական երկրների միջև ռազմական երրորդ ընդհարումը (1967թ.): Արաբական պետությունների դիրքորոշումը: ԽՍՀՄ-ի և ԱՄՆ-ի դիրքորոշումը: ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի թիվ 242 բանաձևը (1967թ. նոյեմբերի 22): Իսլամական կոնֆերանս կազմակերպության հիմնադրումը (1969թ.): Պաղեստինի ազատագրական շարժումը և իրադարձությունները Հորդանանում (1970թ.): Խորհրդա-արաբական և ամերիկա-իսրայելական հարաբերությունները:

Դիվանագիտությունը 1973թ. արաբա-իսրայելական պատերազմի ընթացքում և հետո: Իրադրությունը Մերձավոր Արևելքում և խաղաղ կարգավորման խնդիրը 1970-ական թթ. սկզբներին: 1973թ. արաբ-իսրայելական հոկտեմբերյան պատերազմի արդյունքները: Դիվանագիտական ջանքերը պատերազմը դադարեցնելու համար: ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի № 338, 339, 340 բանաձևերը: Մերձավոր Արևելքի խնդիրների շուրջ Ժնևի կոնֆերանսը: Հ. Քիսինջերի դիվանագիտական գործունեությունը տարածաշրջանում: Սինայի համաձայնագիրը Եգիպտոսի և Իսրայելի միջև (1975թ.): Քաղաքացիական պատերազմը Լիբանանում: Քեմփ-Դևիդի բանակցությունները և համաձայնագրի կնքումը Եգիպտոսի և Իսրայելի միջև (1979թ. մարտի 22-26):

Հյուսիսային Կիպրոսի հիմնախնդիրը միջազգային հարաբերություններում: Թուրքական գորքերի ներխուժումը Հյուսիսային Կիպրոս (1974թ.):

«Հյուսիսային Կիպրոսի թուրքական հանրապետություն» խամաճիկային պետության հռչակումը: ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի որոշման չկատարելը Թուրքիայի կողմից: Միջազգային հարաբերությունների նոր միտումները 1960-1970- ական թթ.: Զինաթափման խնդիրը: Չմիանալու շարժումը իբրև համաշխարհային քաղաքականության գործոն: Չմիավորված երկրների շարժման ձևավորման սկիզբը

(1961թ.) Բելգրադի կոնֆերանսը (1961թ.) Կահիրեի կոնֆերանսը (1964թ.) Լուսակայի, Ալժիրի և Կոլումբոյի կոնֆերանսները:

Գաղութային համակարգի փլուզումը Աֆրիկայում: «Աֆրիկայի տարի» (1960թ.): Ֆրանսիական և Բրիտանական գաղութային համակարգերի փլուզումը (1960-ական թթ.) Աֆրիկյան երկրների դիվանագիտության սկզբնավորումը: Աֆրիկյան միասնության կազմակերպության ստեղծումը (1963թ. մայիսի 26) Աֆրիկյան պետությունները միջազգային հարաբերություններում:

Զինաթափման խնդիրը միջազգային հարաբերություններում: Զինաթափման հարցերով ՄԱԿ-ի հանձնաժողովի դիվանագիտական գործունեությունը: Միջուկային զենքի՝ մթնոլորտում, տիեզերական տարածության մեջ և ստորջրյա փորձարկումներն արգելելու վերաբերյալ Մոսկվայի պայմանագիրը ԽՍՀՄ-ի, ԱՄՆ-ի և Մեծ Բրիտանիայի միջև (1963թ. օգոստոսի 5): Միջուկային զենքի չտարածելու մասին ԽՍՀՄ-ի, ԱՄՆ-ի և Մեծ Բրիտանիայի միջև պայմանագրի ստորագրումը Գլասսթորոյում (1967թ. հուլիսի 11): Միջուկային զենքի չտարածելու մասին նոր պայմանագիրը (1970թ. մարտի 5): Բակտերիոլոգիական (բիոլոգիական) և տոկսինային զենքի պաշարներ արտադրելն ու կուտակելը արգելելու մասին կոնվենցիան (1972թ.): Հակաօդային համակարգերի կրճատման մասին խորհրդա-ամերիկյան պայմանագիրը (1972թ.): Ստրատեգիական հարձակողական սպառազինությունների կրճատման մասին պայմանագիրը (1972թ.) ՄԱԿ-ի Գլխավոր Ասամբլեայի հատուկ նստաշրջանը զինաթափման հարցերով (1978թ.): Ստրատեգիական հարձակողական սպառազինությունների կրճատման մասին 1979թ. պայմանագիրը: ՄԱԿ-ի գործունեությունը խաղաղության և անվտանգության պահպանման համար:

Եվրոպայի անվտանգության և համագործակցության խորհրդակցությունը (1972-1975թթ.): Համաեվրոպական խորհրդակցության անցկացման դիվանագիտական նախապատրաստումը: Համաեվրոպական խորհրդակցության առաջին փուլը

Հելսինկիում (1972թ. նոյեմբերի 22 - 1973թ. հունիսի 8): Համաեվրոպական խորհրդակցության երկրորդ փուլը ժնևում (1973թ. սեպտեմբերի 18 - 1975թ. հուլիսի 21): Համաեվրոպական խորհրդակցության երրորդ փուլը և ԵԱՀԽ-ի եզրափակիչ ակտի ստորագրումը (1975թ. հուլիսի 30 - օգոստոսի 1):

Միջազգային հարաբերությունները 1980-1990թթ.:

Արևմտաեվրոպական դիվանագիտությունը: Մեծ Բրիտանիայի արտաքին քաղաքականության հիմնական ուղղությունները: Մ. Թետչերի՝ «երկաթե լեդիի» դիվանագիտությունը: Մալվինյան (Ֆոլկլենդյան) ձգնաժամը (1982թ.) Մեծ Բրիտանիայի «Հատուկ հարաբերությունները» ԱՄՆ-ի հետ: Ֆրանսիայի դիվանագիտությունը Ֆ.Միտտերանի նախագահության տարիներին: Արևմտաեվրոպական ինտեգրացման քաղաքականությունը: Շենգենյան համաձայնագրերը (1985թ. հունիսի 14, 1990թ. հունիսի 19):

ԱՄՆ-ի արտաքին քաղաքականությունը: Ռ. Ռեյգանի վարչակարգի արտաքին քաղաքական կուրսը: Լիցքաթափման քաղաքականությունը: Ամերիկա-խորհրդային հարաբերությունները: ԱՄՆ-ի արտաքին քաղաքական կուրսը Ջ. Բուշի նախագահության օրոք: ԱՄՆ-ի գլխավորությամբ հակաիրաքյան միջազգային կոալիցիայի կազմավորումը (1990թ.) ԱՄՆ-ի հարաբերությունները Կենտրոնական և Լատինական Ամերիկայի երկրների հետ: Միջամերիկյան համագործակցությունը:

Միջազգային հարաբերությունները և դիվանագիտությունը Մերձավոր և Միջին

Արևելքում: Իրանում 1979թ. իսլամական հեղափոխության միջազգային հետևանքները: Իրան-ամերիկյան հարաբերությունների սրումը: Աֆղանական խնդիրը (1979-1988թթ.): Մադրիդի միջազգային կոնֆերանսը: Դիվանագիտությունը 1982թ. արաբ-իսրայելական պատերազմի շրջանում: Իրան-իրաքյան պատերազմը (1980-1988թթ.): ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի թիվ 598 որոշումը զինադադարի

մասին (1987թ. հուլիսի 20): Իրաքյան զորքերի ներխուժումը Քուվեյթ (1990թ. օգոստոսի 2): Պակիստանի և Հնդկաստանի ատոմային մրցակցությունը: Ատոմային զենքի չտարածելու խնդիրը:

Միջազգային հարաբերությունները և դիվանագիտությունը Հարավարևելյան Ասիայում: ԱՄԵԱՆ-ի ընդլայնումը: Չինաստանի և Հնդկաստանի արտաքին քաղաքականությունը: Ճապոնիան միջազգային հարաբերություններում: Կորեական հարցը:

ԽՍՀՄ արտաքին քաղաքական նոր կուրսը (1985-1990թթ.): Վերակառուցման քաղաքականությունը ԽՍՀՄ-ում: Քաղաքական նոր մտածելակերպի ազդեցությունը միջազգային հարաբերությունների վրա:

ԽՍՀՄ-ի հարաբերությունները «Սոցիալիստական ճամբարի» երկրների հետ: Խորհրդա-ամերիկյան «բարձր մակարդակով» հանդիպումները: Խորհրդա-արևմտաեվրոպական հարաբերությունները:

Գերմանիայի միավորումը և դրա միջազգային նշանակությունը: «Սոցիալիստական ճամբարի» փլուզման սկիզբը: Սառը պատերազմի խորհրդանիշի՝ «Բեռլինի պատի» վերացումը (1989թ. նոյեմբերի 9-10): ԽՍՀՄ-ի, ԱՄՆ-ի, Մեծ Բրիտանիայի, Ֆրանսիայի, ԳՖՀ-ի և ԳԴՀ-ի արտգործնախարարների՝ Գերմանիայի վերամիավորման պայմանների մասին Մոսկվայի համաձայնագիրը (1990թ. սեպտեմբերի 12): ԳՖՀ-ի և ԳԴՀ-ի միավորումը (1990թ. հոկտեմբեր) :

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՇՐՋԱՆՈՒՄ (1991-2021թթ.)

Միջազգային հարաբերությունների նոր համակարգի ձևավորումը 20-րդ դարի վերջին: Նոր իրողությունները 1990-ական թթ. միջազգային հարաբերություններում: ԽՍՀՄ-ի և Վարշավայի պայմանագրի կազմակերպության կազմալուծման (1991թ.) միջազգային-քաղաքական հետևանքները: ԱՄՆի արտաքին քաղաքական ռազմավարությունը «Սառը պատերազմի» ավարտից հետո: ԱՄՆ-ի դիրքերի ամրապնդումը աշխարհում և նրա՝ միակենտրոն (միաբևեռ) աշխարհ ստեղծելու ձգտումները: ԱՄՆ-ի գլխավորությամբ բազմազգ կոալիցիայի պատերազմը Իրաքի դեմ (1991թ. հունվար) Ռուսաստանի Դաշնության արտաքին քաղաքականությունը: Ռուս-ամերիկյան հարաբերությունները: Չինաստանի դերի ուժեղացումը միջազգային հարաբերություններում: Ռուս-չինական և ամերիկա-չինական հարաբերությունները: ՆԱՏՕ-ի ընդլայնումը դեպի Արևելք: Լեհաստանը, Հունգարիան, Չեխիան (1998թ.), Ռումինիան և Սլովենիան (1999թ.)՝ ՆԱՏՕ-ի անդամ: Միջպետական հարաբերությունների նոր համակարգի ձևավորումը Արևմտյան Եվրոպայում: Եվրոպայի միավորման պատճառները և բնույթը: Արևմուտքի երկրների դիվանագիտության առանձնահատկությունները: Մասստրիխտի (Նիդերլանդներ) համաձայնագրերը Եվրոպական Միություն ստեղծելու մասին (1991-1992թթ. դեկտեմբեր-փետրվար) ԵՄ կազմող պետությունների համաձայնագիրը առևտրական խոչընդոտները վերացնելու մասին (1993թ.) Եվրոպայի Անվտանգության ու համագործակցության կազմակերպության (ԵԱՀԿ) հիմնումը (1994թ.) Եվրոպական համագործակցության հիմնախնդիրները և Շենգենյան նոր համաձայնագիրը (1996թ. մարտի 26) Ամստերդամի պայմանագիրը (1997թ. Հոկտեմբերի 2) Միասնական վճարամիջոցի՝ եվրոյի ներդրումը ԵՄ տարածքում (1999-2000թթ.) Եվրոպայի խորհրդի և Եվրոպական միության նոր դերը միջազգային հարաբերություններում: ԵՄ-ի «Ընդլայնված Եվրոպա. նոր հարևաններ» քաղաքականությունը: Միջպետական հարաբերությունները Անկախ պետությունների համագործակցության (ԱՊՀ) շրջանակներում: Ռուսաստանի, Ուկրաինայի և Բելոռուսի նախագահների կողմից ԱՊՀ ստեղծելու մասին համաձայնագրի կնքումը (1991թ. դեկտեմբերի 8) 1991թ.

դեկտեմբերի 21- ի Ալմա-Աթայի համաձայնագիրը: ԱՊՀ պետությունների Տաշքենդի պայմանագիրը Հավաքական անվտանգության կազմակերպության մասին (1992թ. մայիսի 15) ԱՊՀ երկրների ռազմա-քաղաքական համագործակցության հիմնական փուլերը: Էթնոքաղաքական հակամարտությունները ԱՊՀ տարածքում (չեչենական, մերձդնեստրյան, հարավ-օսական, աբխազական, դարաբադյան և այլն) Միջազգային հարաբերությունների տարածաշրջանային հիմնախնդիրները: Հարավսլավական ճգնաժամը: Ճգնաժամի հասունացումը: Հարավսլավիայի կազմալուծումը և նոր պետությունների առաջացումը (Սերբիա, Սլովենիա, Խորվաթիա, Մակեդոնիա, Բոսնիա և Հերցեգովինա) Դեյտոնյան համաձայնագրերի ստորագրումը (1995թ. նոյեմբերի 21) ՆԱՏՕ-ի ռազմական ներխուժումը Հարավսլավիա (1999թ. մարտ-մայիս) Կոսովոյի հիմնախնդիրը և միջազգային դիվանագիտությունը: Մերձավոր և Միջին Արևելքի հիմնախնդիրները: Արաբ-իսրայելական հակամարտությունը և նրա խաղաղ կարգավորման խնդիրը միջազգային հարաբերություններում: «Պարսից ծոցի» պատերազմը: Քրդական հարցի նոր ասպեկտները: Լիբանանա-սիրիական հարաբերությունները: Իրանի միջուկային ծրագրերի հիմնախնդիրը միջազգային հարաբերություններում: ԱՄՆ-ի և Ռուսաստանի մերձավորարևելյան քաղաքականությունը:

Միջազգային կազմակերպությունները որպես միջազգային հարաբերությունների և ճգնաժամերի կարգավորման մեխանիզմներ: Միջազգային խաղաղապահ ուժերի սահմանափակ օգտագործումը աշխարհի «թեժ կետերը»: Հումանիտար օգնությունը որպես դիվանագիտության իրականացման միջոց: Աղքատության խնդիրը և կոնֆլիկտների կանխումը Աֆրիկայում: ՄԱԿ-ի դերի նվազման միտումները միջազգային հարաբերություններում: ԵԱՀԿ-ի և ՆԱՏՕ-ի նոր դերը միջազգային հարաբերություններում: ՆԱՏՕ-ի «Համագործակցություն՝ հանուն խաղաղության» ծրագիրը:

Նոր աշխարհակարգի ձևավորումը 21-րդ դարի սկզբին և միջազգային հարաբերությունների արդի հիմնախնդիրները:

Նոր աշխարհակարգի ձևավորման հայեցակարգը: Աշխարհը ԱՄՆ-ում 2001թ. սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությունից հետո: Միջազգային ահաբեկչության դեմ համընդհանուր պայքար ծավալելու անհրաժեշտության գիտակցումը համաշխարհային հանրության կողմից: Գլոբալացման (արդի աշխարհի ամբողջական, համակարգված միասնականացման) գործընթացը միջազգային հարաբերություններում: Ռազմական և վառելիքաէներգետիկ գործոնը միջազգային հարաբերություններում: Միջուկային զենքի չտարածման և խաղաղ տիեզերքի, շրջակա միջավայրի և մթնոլորտի պահպանության համաշխարհային հիմնախնդիրները: Բազմակենտրոն աշխարհակարգը վերականգնելու անհրաժեշտության գիտակցումը:

Հայաստանը և միջազգային հարաբերությունները 1918-1991թթ.:

1918թ. Տրապիզոնի հաշտության խորհրդածոդովը. Հայկական հարցի արծարծումները: Դիվանագիտական բանակցությունները Բաթումում. Անդրկովկասյան պետության կազմալուծումը. երեք անկախ հանրապետությունների ստեղծումը (1918թ. մայիս): 1918թ. հունիսի 3-ի Բաթումի պարտավորագիրը և հունիսի 4-ի պայմանագիրը: Թուրքիայի կողմից Հայոց անկախ պետության ճանաչման շարժառիթները և նպատակները (1918 թ.): Հայաստանի առաջին Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարության ստեղծումը: Վրաստանում Հայաստանի առաջին Հանրապետության դիվանագիտական և հյուպատոսական առաքելությունների ստեղծումը: Հայկական հարցը Փարիզի կոնֆերանսում: Սան-Ռեմոյի կոնֆերանսը: Սերի պայմանագիրը: Լոզանի կոնֆերանսը: Հայկական հարցը կոնֆերանսում: Հայաստանը ըստ Ալեքսանդրապոլի (1920թ. դեկտ. 2), Մոսկվայի (1921 թ. մարտի 16), և Կարսի (1921 թ. հոկտ. 13) պայմանագրերի (համեմատական վերլուծություն): Հայաստանի առաջին Հանրապետության կազմավորումը: Արտաքին հարաբերությունների ներպետական և արտասահմանյան մարմինները: Հայաստանի առաջին Հանրապետության միջազգային դրությունը և արտաքին

քաղաքականությունը (ընդհանուր բնութագրումը): Հայաստանի առաջին Հանրապետության արտաքին քաղաքականության երեք հիմնական փուլերը և նրանց համեմատական վերլուծությունը: Հայաստանի առաջին Հանրապետության առնչությունները Խորհրդային Ռուսաստանի հետ (1918թ. հունիս - նոյեմբեր): Վրաց-ադրբեջանական ռազմական դաշինքները և Հայաստանի Հանրապետության դիրքորոշումը (1919թ. հունիս, սեպտեմբեր): Հայաստանի առաջին Հանրապետության հարաբերությունները Ռուսաստանի ոչ խորհրդային պետական կազմավորումների հետ (1918-1920թթ.): Հայաստանի առաջին Հանրապետության միջազգային դրությունը և արտաքին քաղաքականության հիմնական ուղղությունները (1918-1920թթ.): Խորհրդային Ռուսաստանի հետ ՀՀ հարաբերությունները 1918-1920թթ.: Հայաստանի սահմանների հարցի արձարծումները 1945-1946թթ. և դրա արդյունքները:

Հայաստանի Հանրապետության միջազգային դրությունը և արտաքին քաղաքականության հիմնական ուղղությունները: Հայաստանի երրորդ Հանրապետության անկախության ճանաչման գործընթացը: ՀՀ միջազգային ճանաչումը և դիվանագիտական կապերի հաստատումը: ՀՀ արտաքին հարաբերությունների պետական մարմինները, դրանց խնդիրները: Հայաստանը ԱՊՀ-ի, ՄԱԿ-ի, ԵԱՀԿ-ի, Եվրախորհրդի և միջազգային այլ կազմակերպությունների անդամ: Ինտեգրացիոն գործընթացների առանձնահատկությունները հետխորհրդային տարածքում: ՀՀ անդամակցությունը հետխորհրդային տարածքում ձևավորված կազմակերպություններին (ԱՊՀ, ՀԱՊԿ, ԵԱՏՄ): Հայաստան - Եվրամիություն, Հայաստան - ՆԱՏՕ հարաբերությունները և համագործակցությունը: Հայ-ռուսական հարաբերությունները և դրանց ռազմավարական նշանակությունը: Հայ-ռուսական «Բարեկամության, համագործակցության և փոխադարձ անվտանգության մասին պայմանագիրը» (1991թ. Դեկտեմբերի 29), Հայ-ռուսական «Բարեկամության և փոխադարձ օգնության մասին պայմանագիրը» (1997թ. օգոստոսի 28): Հայ-ռուսական ռազմաքաղաքական համագործակցությունը: ՌԴ-ԱՄՆ

հարաբերությունները 1991-2021 թթ. և Հայաստանը: ՌԴ արտաքին քաղաքականությունը հետխորհրդային տարածքում 2000-2021թթ.: ՀՀ հարաբերությունները ԱՊՀ մյուս պետությունների հետ: ՀՀ հարաբերությունները հարևան երկրների (Իրան, Վրաստան, Ադրբեջան, Թուրքիա) հետ: Թուրքիայի Հանրապետության քաղաքականությունը Հարավային Կովկասում 1991-2021 թթ.: Իրանի Իսլամական Հանրապետության քաղաքականությունը Հարավային Կովկասում 1991-2021 թթ.: ՀՀ հարաբերությունները Մերձավոր, Միջին և Հեռավոր Արևելքի երկրների հետ: ՀՀ հարաբերությունները եվրոպական երկրների հետ: Հայ-ֆրանսիական և հայ-հունական հարաբերությունների զարգացումն ու ամրապնդումը: ՀՀ հարաբերությունները ԱՄՆ-ի և ամերիկյան մայրցամաքի երկրների հետ: ԱՄՆ-ի շահերը Հարավային Կովկասում և Կենտրոնական Ասիայում՝ արդի շրջանում: ՀՀ քաղաքականությունը Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման ու դատապարտման, արցախյան հակամարտության կարգավորման հիմնախնդիրներում:

ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻ և ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ

1. ՀՀ Ազգային անվտանգության ռազմավարություն (2020)
https://www.sns.am/file_manager/razmavarutyun/%D4%B1%D5%A6%D5%A30.pdf
2. ՀՀ Ազգային անվտանգության ռազմավարություն (2007)
<https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docID=31189>
3. Հայաստանը միջազգային դիվանագիտության և սովետական արտաքին քաղաքականության փաստաթղթերում (1828-1923), իմր. Ջ. Կիրակոսյան, Ե., 1972:
4. Հայոց ցեղասպանություն, աշխարհի պետությունները, ազգային խորհրդարանները և միջազգային կազմակերպությունները դատապարտում են և ճանաչում /նյութերի ժողովածու/, կազմող և պատասխանատու իմբագիր Լ.Ա. Բարսեղյան, Ե., 2005:
5. Геноцид армян, документы и комментарии, т. 1, М., 2002, т. 2, часть 1, 2003, т. 2, часть 2, 2005.
6. Указ Президента Российской Федерации от 02.07.2021 № 400 "О Стратегии национальной безопасности Российской Федерации"
<http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202107030001>
7. Указ Президента Российской Федерации от 30.11.2016 г. № 640 Об утверждении Концепции внешней политики Российской Федерации
<http://www.kremlin.ru/acts/bank/41451/page/1>
8. Documents on British Foreign Policy 1919–1939. First Series, Vol. XV. International Conferences and Conversations, 1921. Ed. by Rohan Butler and J. P. T. Bury, assisted by M. E. Lambert. London: Her Majesty's Stationery Office. 1967.
9. Documents on British Foreign Policy, 1919–1939. Third Series, Volume IX, 1939. Edited by E. L. Woodward and Rohan Butler. (London: Her Majesty's Stationery Office. Distributed by British Information Services, New York. 1955.

10. Hurewitz J.C. (ed.): Diplomacy in the Near and Middle East: a documentary record. 2 vols.: Vol. I, 1535–1914, 291 pp.; Vol. II, 1914–56, 427 pp. Princeton, N.J., New York etc.: D. Van Nostrand Company, Inc., [1956].
11. Interim National Security Strategic Guidance, The White House, Washington (March 2021) <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2021/03/NSC-1v2.pdf>

Հուշեր, ճառեր, ելույթներ, հարցազրույցներ

1. Джордж Ллойд, Правда о мирных договорах, т. 2, М., 1957.
2. Бжезинский З., Великая шахматная доска, М., 1998.
3. Киссинджер Г., Дипломатия, М., 1997.
4. Примаков Е.М., Анатомия ближневосточного конфликта, М., 1978.
5. Путин В. В., Новый интеграционный проект для Евразии — будущее, которое рождается сегодня - «Известия» Дата публикации: 04 октября 2011 г.
<https://echo.msk.ru/blog/statya/817588-echo/>
6. Путин В. В., 75 лет Великой Победы: общая ответственность перед историей и будущим (Статья: Дата публикации: 19 июня 2020 года) -
<http://kremlin.ru/events/president/news/63527>
7. Путин В. В., Быть открытыми, несмотря на прошлое (Статья Президента России опубликована в немецкой еженедельной газете Die Zeit и приурочена к 80-й годовщине начала Великой Отечественной войны)
<http://kremlin.ru/events/president/news/65899>
8. Biden: The Full Transcript of President Biden’s Remarks on Afghanistan,- The New York Times (August 16, 2021) -
<https://www.nytimes.com/2021/08/16/us/politics/biden-taliban-afghanistan-speech.html>
9. Brzezinski, Z., The Grand Chessboard: American Primacy and Its Geostrategic Imperatives, 1997.

10. Full transcript of Joe Biden's inauguration speech (Published 20 January 2020)
<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-55656824>
11. Kissinger H., World Order, Penguin Books: Reprint edition 2015.
12. Margaret Thatcher, Statecraft: Strategies for a Changing World, London: 2002.
13. Putin V., Speech and the Following Discussion at the Munich Conference on Security Policy (February 10, 2007) - President of Russia :
<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/24034>
14. Xi Jinping: Speech by Xi Jinping at a Ceremony Marking the Centenary of the Communist Party of China (Full Text), July 1, 2021,-
<http://www.npc.gov.cn/englishnpc/c23934/202107/ce62fd23a2f24be7bb96c30b56c0c111.shtml>

ՄԵՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ԴԱՍԱԳՐՔԵՐ, ՀՈՂՎԱԾՆԵՐ

1. Ավդիև Վ.Ի., Հին Արևելքի պատմություն, Ե., 1947:
2. Ավդիև Վ.Ի., Հին Հունաստանի պատմություն, Ե., 1982:
3. Բալայան Տ., Արտաքին քաղաքականության տեղեկատվական ապահովումը, Երևան, 2018:
4. Գալոյան Գ.Ա., Հայաստանը և մեծ տերությունները (1917-1923թթ.), Ե., 1999:
5. Գալոյան Գ.Ա., Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատում (16-րդ դարից - 1917թ.), Ե., 2004:
6. Թութխալյան Լ., Դիվանագիտական տերմինների և հապավումների բառարան, Ե., ՀՀ ԱԳՆ, 2004:
7. Խաչատրյան Կ.Հ., Հայ-ռուսական հարաբերությունները 1920-1922, Ե., 2007:
8. Կիրակոսյան Ջ., Բուրժուական դիվանագիտությունը և Հայաստանը, Ե., 1980:
9. Հարությունյան Ա., Առաջին համաշխարհային պատերազմի ռազմադիվանագիտական պատմությունից, Ե., 1983:
10. Հիմնական փաստեր ՄԱԿ-ի մասին, Եր., 2002:

11. Հովհաննիսյան Ն.Հ., Արաբական երկրների պատմություն, հհ. 1-4, Ե., 2003-2007: 13. Հայոց ցեղասպանություն, աշխարհի պետությունները, ազգային խորհրդարանները և միջազգային կազմակերպությունները դատապարտում են և ճանաչում (նյութերի ժողովածու), կազմող և պատասխանատու խմբագիր Լ.Ա. Բարսեղյան, Ե., 2005:
12. Հովհաննիսյան Ն.Հ., Դիվանագիտություն, Ե., 1997:
13. Հովհաննիսյան Ն.Հ., Հայաստանի Հանրապետության արտաքին քաղաքականությունը անդրկովկասյան-մերձավորարևելյան աշխարհաքաղաքական տարածաշրջանում, Ե., 1998:
14. Մաշկին Ն.Ա., Հին Հռոմի պատմություն, Ե., 1951:
15. Մուրադյան Մ., Մինասյան Է., Ռուսաց դիվանագիտությունը միջազգային հարաբերությունների համակարգում (18-19-րդ դդ.), Ե., 2005:
16. Չալըմյան Ն.Տ., Դիվանագիտական և հյուպատոսական ծառայություն և իրավունք, Ե., 2003:
17. Չելդեյին Ս., Դրաքման Դ. և Ֆասթ Լ. (խմբ.), Կոնֆլիկտ. Վերլուծությունից մինչև միջամտություն, Երևան, 2007:
18. Պետրոսյան Գ. Հ., Հայաստանի Հանրապետության և Ուկրաինայի դիվանագիտական հարաբերությունների պատմությունից (1918-1920 թթ.) Երևան, 2002:
19. Պետրոսյան Գ. Հ., Անդրկովկասը դիվանագիտական հորձանուտում. Հայոց անկախ պետականության կերտումը (1917 թ. փետրվար – 1918 թ. հունիս), Երևան, 2018:
20. Պետրոսյան Գ.Հ., Հայաստանի Հանրապետության հարաբերությունները Ռուսաստանի հետ (1918-1920 թթ.), Երևան 2011:
21. Պետրոսյան Գ.Հ., Հայաստանի Հանրապետության հարաբերությունները Ռուսաստանի ոչ խորհրդային պետական կազմավորումների հետ (1918-1920թթ.), Երևան 2006:

22. Պետրոսյան Գ.Հ., Վրաստանում հայաստանի առաջին հանրապետության դիվանագիտական և հյուպատոսական առաքելությունների ստեղծման պատմությունից,- Բանբեր Երևանի համալսարանի. Միջազգային հարաբերություններ, քաղաքագիտություն, № 3, 2020, էջ 3-16:
23. Պետրոսյան Գ.Հ., Թուրքիայի կողմից Հայոց անկախ պետության ճանաչման շարժառիթները և նպատակները (1918 թ.) , - Բանբեր Երևանի համալսարանի. Միջազգային հարաբերություններ, քաղաքագիտություն, № 3, 2020, էջ 3-17::
24. Սկազկին Ս., Միջին դարերի պատմություն, հ. I, Ե., 1975, հ. II, Ե., 1982:
25. Տեր-Ղևոնդյան Վ.Ա., Կիլիկյան Հայաստանը և Մերձավոր Արևելքի արաբական երկրները 1145-1226թթ., Ե., 1994:
26. Քառյան Ս., Հայաստանի միջազգային դրությունը և արտաքին քաղաքականությունը 1918-1923թթ., Ե., 2005:
27. Богатуров А.Д., Великие державы на Тихом океане. История и теория международных отношений в Восточной Азии после Второй мировой войны. 1945-1995. М., 1997.
28. Богатуров А.Д. (ред.) Системная история международных отношений в четырех томах (1918-2003), М., 2001-2003.
29. Бокшанин А., История международных отношений и дипломатии в древнем мире, М., 1948.
30. Внешняя политика и международные отношения в новое и новейшее время, М., 1984.
31. Внешняя политика Российской федерации (1992-1999). Учеб. пособие. Барановский В.Г., Борисов Ю.Г., Богатуров А.Д., Хрусталеv М.А., М., 2000.
32. Внешняя политика стран Азии, М., 1984.
33. Внешняя политика стран Африки, М., 1984.
34. Внешняя политика стран Ближнего и Среднего Востока, М., 1984.
35. Внешняя политика стран Латинской Америки, М., 1984.

36. Гаджиев К.С., Введение в геополитику, М., 1997.
37. Готлиб В., Тайная дипломатия во время 1-ой мировой войны, М., 1960.
38. Гроций Гуго, О праве войны и мира, М., 1956.
39. Дебидур А., Дипломатическая история Европы, т.1, М., 1947, т. 2, Ростов-на-Дону, 1995.
40. Дипломатический словарь, тт. 1-3, М., 1971.
41. Европейская интеграция: мировые проблемы, М., 1992.
42. Жданов Н.В., Исламская концепция миропорядка, М., 2003.
43. Израэлян В.Л., Дипломатия в годы войны 1941-1945гг., М., 1985.
44. Израэлян В.Л., Дипломатия в годы войны 1941-1945гг., М., 1985.
45. История внешней политики России в 18-ом веке, М., 2000.
46. История внешней политики России, в 2-х книгах, М., 1997.
47. История дипломатии, под ред. В. Зорина, В. Семенова, С. Сказкина, В. Хвостова, т. 1, М., 1959, т. 2, под ред. Хвостова, М., 1963.
48. История дипломатии, т. 3 (1914-1939гг.), т. 4 (1939-1945гг.), под ред. А. Громько и др., М., 1965, 1975.
49. История дипломатии, т. 5, книга первая, т. 5, книга вторая, под ред. А. Громько, М., 1974, 1979.
50. Кальвакоресси П. Мировая политика после 1945 года. М., 2000.
51. Китай в мировой политике, М., 2001.
52. Клейменова Н. Версальско-Вашингтонская система МО. М., 1995.
53. Ковалев А., Азбука дипломатии, М., 1993.
54. Лунев С.И., Дипломатия в Южной Азии, М., 1997. Наринский М.М., История международных отношений (1945-1975). Учебное пособие, РОССПЭН, М., 2004.
55. Макиавелли Н., Государь, М., 1990.
56. Межгосударственные отношения и дипломатия на древнем Востоке, отв. ред. И.А. Стучевский, М., 1987.

57. Международные отношения в 21-ом веке: новые действующие лица, институты и процессы, М., 2001.
58. Моммзен Т., История Рима, тт. 1-3, 5, М., 2000-2001.
59. Мурадян А., Самая благородная наука об основных понятиях международно-политической теории, М., 1990.
60. Нарочницкий А.Л., Международные отношения европейских государств с 1794 до 1830 г., М., 1946.
61. Нарочницкий А.Л., Международные отношения накануне и во время французской буржуазной революции конца 18-го века (1763-1794), М., 1946.
62. Попов В.И., Современная дипломатия. Теория и практика, М., 2003.
63. Ревякин А.В., История международных отношений от Вестфальского мира до Первой мировой войны, М., 2004.
64. Рощин А.А., Послевоенное урегулирование в Европе, М., 1984.
65. Сказкин С., История международных отношений и дипломатии в средние века, М., 1948.
66. Советская внешняя политика в период Второй мировой войны. Курс лекций. М.М. Наринский и др., М., 1999.
67. Современные международные отношения, Барановский В.Г., Богатуров А.Д., Хрусталеv М.А., М., 2000.
68. Современные международные отношения, ред. А.В. Торкунова, М., 2001.
69. Уткин А., Дипломатия Франклина Рузвельта, Свердловск, 1990.
70. Уткин А.И., Дипломатия Вудро Вильсона, М., 1989.
71. Уткин А.И., Мировой порядок 21-го века, М., 2001.
72. Хрусталеv М.А., Международные отношения на Ближнем Востоке. Учебное пособие, МГИМО, М., 2003.
73. Цыганков П.А., Теория международных отношений, М., 2002.

74. Яковлев А.Н., От Трумэна до Рейгана. Доктрины и реальности ядерного века, М., 1985.
75. A Dictionary of World History, Oxford, 2015.
76. Clark I. Globalization and Fragmentation: International Relations in the XX century. Oxford, 1997.
77. Foltz R., Iran in World History, Oxford, 2015.
78. Goldstein E. Wars and Peace Treaties 1816-1991. Routledge, 1992.
79. Hovhannisyan N., The Armenian Genocide. Armenocide - the most genocidal genocide. Yerevan, 2009.
80. Jilbert M.J., South Asia in World History, Oxford, 2017.
81. Metzler J. Divided Dynamism: The Diplomacy of Separated Nations: Germany, Korea, China. Lanham, 1996.
82. Parity of War: Evaluations and extensions of "The war ledger". Ann Arbor, 1996.
83. Pearson F., Rochester J. International Relations: the Global Conditions in the XX New York, 1998.
84. Polk W. Neighbors and Strangers: The Fundamentals of Foreign Affairs. Chicago, 1997.
85. Pekkanen S., The Oxford Handbook of the International Relations of Asia, Oxford, 2014.
86. Ropp P., China in World History, Oxford, 2010.
87. Scott H., The Oxford Handbook of Early Modern European History, 1350-1750, 2 vol., Oxford, 2015. The Cambridge Ancient History (I-XIV volumes), Cambridge, 1970-2005.
88. Sheenan M. The Balance of Power: History and Theory. London, 1996.
89. The New Cambridge Medieval History (1-7 volumes), Cambridge, 1995- 2005.
90. Young J. Britain and the world in the XX century. London, 1997.
91. Zürcher E., Turkey. A Modern History, New York, 2004.